

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

DE FAMILIERECHTBANK : PROEVE TOT EEN GERECHTELIJK EXPERIMENT (1e deel)

Rede uitgesproken door de Heer Jacques MATTHIJS, Procureur-generaal,
op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Gent op 1 september 1972.

Zowel tijdens de opeenvolgende stadia van haar totstandkoming als na haar wording begroet door de enen met gunstige, soms geestdriftige beoordelingen, door anderen met een eerder gematigd optimisme, doch door allen met hoopvolle verwachtingen voor het experiment dat zij betekende, treedt de wet jeugdbescherming van 8 april 1965 vandaag, 1 september 1972, in het zevende jaar van haar toepassing ⁽¹⁾.

Intussen heeft slechts een gering aantal van haar bepalingen sommige wijzigingen ondergaan, trouwens van beperkte aard of draagwijdte ⁽²⁾, terwijl haar uitbreiding thans ontworpen wordt tot minderjarigen, wier ouders, voogden of personen die er de bewaring over hebben, in het buitenland verblijven en aldaar onder de Belgische militaire rechtsmacht ressorteren ⁽³⁾.

Doch, in het licht van de talrijke en uitvoerige commentaren, verhandelingen, bijdragen en besprekingen, die in de meest verscheiden milieus tot nogtoe aan deze wet sinds haar toepassing werden gewijd, en getoetst aan haar technische uitvoering door de organismen en diensten die zij in het leven heeft geroepen, zomede aan de rechtspraktijk en aan de rechtspraak, rijst de, mijns inziens, niet als voorbarig te beschouwen vraag of de door deze wet genomen opties en gehuldigde regelingen en schikkingen, meer bepaald in het domein van het burgerlijk recht en van de bevoegdheden die zij ten deze, binnen het raam van onze gerechtelijke organisatie, aan de jeugdrechtsbank heeft toevertrouwd, wel degelijk beantwoorden, althans aangepast zijn, aan de redelijke en gezonde opvattingen van het gezin en van de kinderen die er naar volwassenheid opgroeien, en aan de eigentijdse eisen van een rechtsbedeling, die aan de finaliteit van ons jeugd- en familierecht is onderworpen.

Dat de tijd aangebroken is om ons over de problematiek ernstig te bezinnen blijkt niet enkel uit sommige tussenkomsten die zich, telken jare, bij gelegenheid van de discussie over de begroting van het Ministerie van Justitie, in de Wetgevende Kamers, voordoen ⁽⁴⁾, maar

bovendien uit de enigszins zorgelijke diagnose door ervaren en gezaghebbende specialisten van het jeugd- en familierecht gesteld tot slot van vrij diepgrondige debatten, die zij onlangs aan het onderzoek van de balans opgeleverd door de praktische toepassing van de civielrechtelijke bepalingen van de wet van 1965 hebben gewijd.

De kommer, waaraan bij die gelegenheid, in bedekte bewoordingen of op meer uitgesproken wijze, uiting werd gegeven, kon reeds aangevoeld worden in sommige beschouwingen uitgebracht door de auteurs die, in maart 1971, tijdens een studiedag ingericht door het « *Centrum voor familierecht* » bij de Katholieke Universiteit te Leuven, en vervolgens in een speciaal nummer van het rechtskundig tijdschrift « *Annales de droit* » (Tome XXXI/1971 - nrs. 1-2), over deze balans een tiental merkwaardige en objectieve verslagen hebben uitgebracht ⁽⁵⁾.

De bezorgdheid werd echter vooral scherper uitgedrukt, — men noemde het zelfs een « *malaise* » —, bij gelegenheid van een te Brussel, op 6 februari 1971, gehouden internationaal colloquium, waarvan de werkzaamheden en hun synthese, opgesteld door de hr. L. Slachmuylder, gewezen substituut-procureur des Konings te Brugge en jeugdrechter te Brussel, thans raadsheer in het Hof van beroep aldaar, gepubliceerd werden o.m. in het « *Journal des Tribunaux* » ⁽⁶⁾.

Aanwezig op de jaarlijkse algemene vergadering van de « *Unie van de Vrederechters* », gehouden te Oudenaarde, op 29 april 1972, hoorde ik er dezelfde klank bij het beluisteren van het verslag uitgebracht, over het onderwerp « *Vrederechter-Familierechter* », door Mevrouw E. Verboven, gewezen jeugdrechter te Brussel, thans vrederechter van het 9de kanton aldaar.

2. Welke zijn de ingebrachte bezwaren ?

In welke mate zijn ze, bij het bijleggen of het berechten van de geschillen die met het jeugd- en familierecht verband houden, een oorzaak van stremming of ontreding

van een rechtsbedeling, die, in dergelijke materie, er hoofdzakelijk moet naar streven, in de schoot van het gezin en in de onderlinge verhouding van de ouders en hun kinderen, de spanningen uit te schakelen, zoniet te bedaren, er de ontluiking en de ontwikkeling van de kinderen tot volwassenheid en menselijkheid te bevorderen, en de minderjarigen daartoe te beschermen, zoveel mogelijk binnen hun familiale kring zelf, of, wanneer er werkelijk geen ander middel is, buiten hun oorspronkelijk milieu?

En indien, bij het betrachten van dit doel, de burgerrechtelijke en procedurale hervormingen gehuldigd door de wet van 8 april 1965, niet enkel op zichzelf beschouwd maar tevens bekeken in het verder groeiproces van andere wettelijke wijzigingen aangebracht in het personenrecht van ons Burgerlijk Wetboek en in de rechtspleging ingevoerd door het Gerechtelijk Wetboek, er werkelijk gewichtige gebreken, leemten of inkonsekventies bestaan, welke zijn dan de middelen die eventueel zouden kunnen aangewend worden om, in een nabije toekomst, aan de dienst van het gerecht meer efficiëntie te verzekeren?

3. Met het oog op het verder behandelen en beantwoorden van deze vragen, mag ik U verzoeken mij te willen verontschuldigen indien ik ertoe genoopt ben bondig te herinneren aan enkele van de door U wel gekende *fundamentele principes*, die de wetgever van 1965 tot de hoekstenen van het jeugdbeschermingsinstituut heeft uitgebouwd. Door deze hoofdbeginselen zijn de hervormingen, die deze *kaderwet*, bij haar Titel II, hoofdstuk II (artikelen 12 tot 28), in ons personen- en familierecht heeft ingevoerd, verknocht met en innig verbonden aan al de andere bepalingen van de wet, met name: de sociale jeugdbescherming (Titel I, artikelen 1 tot en met 6), de jeugdrechtsbanken en de jeugdkamers van de hoven van beroep (Titel II, hoofdstuk I, artikelen 7 tot en met 11), en de maatregelen ter bescherming van de minderjarigen zowel ten aanzien van de ouders (Titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, artikelen 29 tot en met 35), als ten aanzien van de minderjarigen zelf (Titel II, hoofdstuk III, afdeling II, artikelen 36 tot en met 43).

De principes op dewelke ik andermaal de aandacht wil vestigen, zijn o.m. de volgende (7):

1. *Eerste beginsel*: kind en jeugdige dienen voortaan, in alle omstandigheden, die hun persoon, hun toekomst, hun fysische en morele ontwikkeling en hun opvoeding aanbelangen of in het gedrang brengen, als een *rechts-subject* te worden beschouwd en behandeld, niet als een *rechtsvoorwerp*, waarop de meerderjarige nog steeds zou beweren absolute rechten te mogen uitoefenen.

5. *Tweede principe*: kind en jeugdige moeten een *eigen bijzonder sociaal en juridisch statuut genieten*. Hun is bijstand nodig omdat zij niet bekwaam zijn een zelfstandig bestaan te leiden. Die bijstand mag niet beperkt worden tot het bevredigen van louter fysiologische behoeften. De groei van het kind eist een gunstig affectief, sociaal en cultureel midden, en *voor die opvoeding is het gezin en zal het gezin steeds het best geschikt menselijk milieu blijven* (7bis).

De ouderlijke macht, of juister gezegd het parentaal gezag, wordt er uitgeoefend met het oog op deze bescherming en op die opvoeding. Maar de Staat heeft niet enkel de plicht de beste mogelijke voorwaarden te scheppen en te handhaven opdat de ouders, binnen het rechtsstatuut van de ouderlijke macht, hun taak van beschermer en opvoeder in hun gezin zouden kunnen vervullen; daar de verbondenheid van de kinderen ten opzichte van hun ouders ver van totaal is, heeft de gemeenschap ook het recht de uitoefening van de ouderlijke macht *onder controle* te nemen. Het behoort dan ook aan de Staat de

instellingen, die de ouders nodig hebben om hun opdracht naar best vermogen te verzekeren, te schragen of zelfs op te richten. Dit vereiste geldt ook, en vooral ten opzichte van het onaangepaste kind, wiens opvoeding en behandeling doorgaans met soms zware moeilijkheden gepaard gaan, en waarbij de ouders dan ook moeten worden gesteund, bijgestaan en geleid door hulp van buiten uit.

Dat betoogt nu juist de *sociale bescherming* van de jeugd, bescherming die door de eerste titel van de wet, in ieder gerechtelijk arrondissement, toevertrouwd wordt aan de *jeugdbeschermingscomités* (8).

Zoals een lid van onze balie het, in rake bewoordingen, heeft geschreven, « staat de ouderlijke macht voortaan in functie van het kind, om dit tot een volwaardig lid van de maatschappij op te voeden, en zal de gemeenschap hiervoor de ouders, waar nodig, bijstaan » (9).

Als correlatie van de opvatting dat de jeugdige voortaan als volwaardig lid sociaal individu moet worden behandeld, en tevens in de lijn van de algemene ontwikkeling van ons familierecht naar een moreel geschaagd recht voor de eigentijdse sociale mens, is de ouderlijke macht aldus geëvolueerd naar *ouderlijk dienstbetoon*, naar *ouderlijke verplichtingen met bevoegdheden*, net zoals de huwelijksrechten van echtgenoten, met de wet van 30 april 1958, ontwikkeld werden tot huwelijksverplichtingen met aanspraken (10); het geldt dienvolgens de « *vermaatschappelijking van de ouderlijke macht* » (11).

6. 3. Derhalve treedt een *derde principe* van de wet van 1965 op de voorgrond: de noodzaak om, ten opzichte zowel van de misbruiken van die ouderlijke macht als van de jeugddelinkwentie, *maatregelen van individuele profylaxis* uit te lokken, te stimuleren, of te treffen. Hun doelmatigheid zal hoofdzakelijk afhangen van een zo vroeg mogelijk en waakzaam ondernomen *detectie* (12) en *behandeling van de bedreigde* kinderen en jeugdigen, want aldus kan worden vermeden dat moeilijkheden in de groeiproces — of ze te wijten zijn aan de tekortkomingen van het kind of van de jeugdige zelf dan wel van zijn gezinsmilieu —, gebrekkige psychische *structuren* zouden verwekken, die aanleiding kunnen geven tot ongeschiktheid om zich in de maatschappij normaal te gedragen, ja zelfs tot soms onherstelbare schade in de onderlinge familiale betrekkingen. « *Het kind in gevaar* » is immers wel het centrale begrip van de wet (13).

Dat evenwel die veeleisende profylactische taak met de *geboden kieskeurigheid behoort* te worden aangepakt en uitgevoerd, en in de eerste plaats geen aanleiding mag geven tot ontijdige, willekeurige, of ongelegen inmenging in de *integriteit en de autodeterminering van de gezinnen*, werd tijdens de parlementaire besprekingen van de wet en door de specialisten van het jeugdbeschermingsrecht herhaaldelijk beklemtoond; de wet zelf heeft trouwens daarvoor uitdrukkelijk waarborgen gesteld (14).

7. 4. Het *vierde principe* dat aldus in de wet besloten ligt is het *suppletief kenmerk* van de door haar voorziene en geregelde preventieve sociale of prejustitiële tussenkomsten (15).

Immers, eens te meer, dient de onvervangbare waarde te worden onderstreept van een door liefde verenigd en evenwichtig gezin, waar het kind en de jeugdige, in een sfeer van genegenheid en veiligheid, kan worden grootgebracht.

Alleen wanneer, bij die ontwikkeling, moeilijkheden ontstaan, en de ouders niet spontaan en zonder hulp de weg naar een oplossing van de gerezen problemen kunnen zoeken of vinden om maatregelen van bijzondere jeugdzorg toe te passen, dient de jeugdbescherming haar *diensten* en de geschikte middelen bereidwillig te *hunner beschikking* te stellen, en, met de toestemming en de

actieve medewerking van de ouders, op te treden.

Blijven nu deze laatsten uit onkunde, nalatigheid, onverschilligheid, onbevoegdheid, weerspannigheid of mentale deficiëntie⁽¹⁶⁾ in gebreke, dan zal noodgedwongen de *tweede extraparentale* bescherming in werking moeten gebracht worden onder de vorm van een *individuele preventieve aktie met sociale strekking*.

8. 5. Men voege er echter dadelijk een *vijfde beginsel* aan toe: *de jeugdbescherming moet haar toevlucht kunnen nemen tot dwangmiddelen*.

Immers, wanneer raad en hulpaanbod van de sociale jeugdbescherming uitgaande van de jeugdbeschermingscomités, zonder aanvaardbare redenen worden *veronachtzaamd* of *geweigerd*; wanneer dientengevolge de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind of van de jeugdige, wegens het milieu waarin zij leven of wegens hun bezigheden, in nood verkeren; wanneer de omstandigheden waarin zij worden opgevoed gevaar opleveren wegens de gedragingen juist van degenen die hen onder hun bewaring hebben; wanneer, en meestal als gevolg daarvan, de maatschappelijke orde door het wangedrag of de onbuigzaamheid van de minderjarige, of door een door hem gepleegd misdrijf in ernstige mate wordt gestoord, dan *gebiedt* werkelijk het *belang* van de jeugd het *opdringen* van gepaste maatregelen, en moet noodgedwongen de sociale jeugdbescherming de plaats ruimen voor de *justitiële jeugdbescherming*.

De gerechtelijke bescherming treedt dus eerst op wanneer er een bepaalde inbreuk gepleegd werd, of wanneer de *staat van niet-aanpassing van de minderjarige*, of het *gevaar* waaraan hij *blootgesteld wordt*, door de *vrijwillige* bemoeiingen van het jeugdbeschermingscomité niet kunnen bestreden worden.

Al deze gevallen worden voorzien bij de artikelen 29, 30, 32 en 36 van de wet⁽¹⁷⁾ betreffende respectievelijk:

— de voogdij over de gezinsbijslagen en andere sociale uitkeringen⁽¹⁸⁾;

— de gerechtelijke opvoedingsbijstand van de ouders⁽¹⁹⁾;

— de ontzetting van de ouderlijke macht⁽²⁰⁾;

— de bevoegdheid met het oog op het treffen van de bewarings-, behoedings- of opvoedingsmaatregelen ten opzichte van minderjaren beneden de leeftijd van achttien jaar, zoals zij door de artikelen 37 en volgende worden uitgestippeld⁽²¹⁾.

9. De aldus gerechtvaardigde *justitiële bescherming* wordt door de wet toevertrouwd aan de door de Koning aangewezen rechters, die, in elke rechtbank van eerste aanleg, onder de benaming « *jeugdrechtbank* », een afdeling vormen, bestaande uit één of meer kamers, waar zij als alleenrechtsprekend jeugdrechter zitting nemen, met bijstand van het openbaar ministerie⁽²²⁾.

In verband met die gerechtelijke organisatie, behoort het evenwel twee belangrijke principes te beklemtonen:

1. De *specialisering* van de jeugdrechters, mede hun *persoonlijke belangstelling* en hun *bijzondere geschiktheid* voor de oplossing van de jeugd- en gezinsproblemen, was een der essentiële zorgen van de wetgever van 1965, zorgen waarvan hij, gedurende de voorbereidende werkzaamheden van de wet, herhaaldelijk blijk heeft gegeven⁽²³⁾. Bij hem was het een uitgesproken opzet dat de zware en kiese functies van jeugdrechter zouden uitgeoefend worden door magistraten, die, onafgezien van hun eigen karakteriële eigenschappen voor gezag — doch taktvolle benadering van de vrij dikwijls complexe aanleggelegenheden, waarbij minderjarigen en hun ouders betrokken worden, zomede voor de aanleg tot het voeren van het begripvol dialoog dat er moet mede gepaard gaan, hun tijd en hun beslommeringen geheel zouden

wijden aan: hetgeen gedaan wordt, of kan gedaan worden, op het vlak van de sociale en therapeutische aktie; aan het verrijken van hun kennis in het domein van de psychologie van het kind en van de jeugdige, van de sociologie van de familiale groep, en van de pedagogische innovaties, opdat die magistraten hun taak zouden aankunnen in een materie waar de studie van de humane en van de maatschappelijke verschijnselen en die van hun interferentie als hoofdzakelijk voorkomen⁽²⁴⁾, en aldus de inlichtingen en gegevens degelijk zouden kunnen interpreteren en beoordelen die door de andere diensten en technici van de jeugdbescherming verstrekt worden⁽²⁵⁾.

2. Ter bevordering van een sociaal rechtvaardige en nuttige beslissing, steeds ingegeven door het belang van de minderjarige, dient de jeugdrechter, om dit belang zo juist mogelijk te kunnen ontdekken of ontwaren, het geval of het geschil door middel van een *rechtstreekse* en *geïndividualiseerde* aanpak te behandelen.

Terwijl, naar de huidige regeling van onze burgerlijke procedure, en ondanks de verbeteringen ingevoerd door het Gerechtelijk Wetboek (zie o.m. de artikelen 872 en 992 en volgende), de gewone burgerlijk rechter niettemin over beperkte bewijsmiddelen beschikt, die hem slechts toelaten naar een min of meer adekwate oplossing te tasten, verstrekken daarentegen de *artikelen 50 en 51* van de wet van 1965 aan de jeugdrechter de macht om « alle maatregelen te treffen en alle navorsingen te doen verrichten die dienstig zijn om de persoonlijkheid van de minderjarigen en het milieu waarin zij worden grootgebracht te kennen en om uit te maken wat hun belang is en welke middelen voor hun opvoeding of behandeling geschikt zijn. »

Verder kan hij « een *maatschappelijk onderzoek* doen verrichten door bemiddeling van een afgevaardigde bij de jeugdbescherming en de minderjarige aan een *medisch-psychologisch onderzoek* onderwerpen, indien hij het hem medegedeeld dossier, dat eventueel de inlichtingen bevat die door bemiddeling van het jeugdbeschermingscomité werden ingewonnen, niet voldoende acht ».

Voor het in werking stellen van al deze onderzoeksmogelijkheden wordt niet enkel een ploeg van rechtstreekse medewerkers, — de vaste afgevaardigden bij de jeugdbescherming⁽²⁶⁾ —, ter beschikking van de jeugdrechter gesteld, maar worden hem bovendien de gegevens verstrekt, ingezameld bij de uitwerking van de ruime en doeltreffende opsporingsmiddelen waarover het openbaar ministerie beschikt⁽²⁷⁾, en die door het parket worden aangewend, hetzij doorgaans bij gelegenheden van zijn menigvuldige ambtshalve tussenkomsten in dergelijke zaken⁽²⁸⁾, hetzij op vordering van de jeugdrechter zelf⁽²⁹⁾.

10. Indien ik gemeend heb aan dit vijftal hierboven samengevatte beginselen van de wet jeugdbescherming te moeten herinneren, alsook aan het bijzonder statuut van de jeugdrechter, dat werkelijk als een apostolaat is aangemerkt, mede aan de hem toegekende onderzoeking — en behandelingsmethodes, dan is het in de eerste plaats om er op te wijzen dat, in de geest waardoor al die principes aan de wetgever van 1965, — en dit na een langdurige en nauwkeurige voorbereiding⁽³⁰⁾ —, werden ingegeven, de redenen te vinden zijn waarom hij in de Titel II, hoofdstuk II van de wet de nieuwe civielrechtelijke bepalingen heeft ingelast, waardoor, hetzij de grond zelf van ons personen- en familierecht, hetzij sommige procedureregelen bij de in dat verband ingestelde rechtsgedingen, de belangrijke wijzigingen of aanvullingen hebben ondergaan die U bekend zijn, en die telkens ofwel de *persoon* zelf van de minderjarige aanbelangen, ofwel in betrekking staan met de *gezinskongflikten* waarin het kind of de jeugdige, dan eens tot zijn achttien jaar, dan eens

tot zijn meerderjarigheid, in het brandpunt staat van het debat ⁽³¹⁾.

In verband met dergelijke geschillen, werden door de wet van 1965 aan de jeugdrechtsbank niet onbelangrijke bevoegdheden toevertrouwd, waarvan de nomenclatuur vóór uw Hof voorzeker niet hoeft te worden uitgestippeld ⁽³²⁾, maar waarvan de toebedeling aan de jeugdrechter de welsprekende uitdrukking is van het opzet van de auteurs van de wet om, naar luid van de letterlijke bewoordingen van de Memorie van toelichting tot het wetsontwerp van de hr. Minister van Justitie Pierre Vermeulen ⁽³³⁾: « het jeugdgerecht af te stemmen op een magistratuur van het *familiaal type*, die uitspraak moet doen in al de problemen met betrekking tot de bewaring en de opvoeding van kinderen. Het is duidelijk — zo vervolgde de toelichting — dat er een *samenhang* bestaat tussen de problemen inzake de bewaring van de kinderen vóór en na de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed, en de problemen van de kinderen die in zedelijk of sociaal gevaar verkeren en van de onaangepaste kinderen. Het is nodig de bevoegdheid van het burgerlijk gerecht, *dat niet over de nodige navorsingsmiddelen beschikt om het belang van de kinderen uit te maken*, over te dragen aan de gespecialiseerde gerechten. Sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek moeten dan ook gewijzigd worden: daartoe strekken de artikelen 11 tot 26 (van het ontwerp) ⁽³⁴⁾ ».

Terwijl, onder het stelsel van de wet van 15 mei 1912 betreffende de kinderbescherming, de kinderrechtster, althans volgens de teksten en eerder ogenschijnlijk, als een *quasi-penaal rechter* werd beschouwd, is het dus duidelijk dat de wet van 8 april 1965 daarentegen de jeugdrechtsbank beslist heeft *georiënteerd* naar hetgeen men thans pleegt te noemen een « *depenalisatie* » van dit gerecht ⁽³⁵⁾, en door toewijzing van een bepaalde competentiesfeer inzake personenrecht van de minderjarige en uitoefening van of toezicht over de ouderlijke macht, een *sympiose* heeft willen verwezenlijken tussen sommige burgerlijke aspecten van de jeugdbescherming en de andere beschermende maatregelen ten opzichte van de minderjarigen ⁽³⁶⁾.

11. Die civielrechtelijke bevoegdheid van de jeugdrechtsbank mag echter, naar luid van de rake uitdrukking van *Mevrouw Simonne Huynen*, directeur-generaal van de Dienst Jeugdbescherming in het Ministerie van Justitie, genoemd worden: « *une compétence en dents de scie* » ⁽³⁷⁾, en haar opmerking is m.i. pertinent.

Inderdaad, zoals het U bekend is, heeft de wet van 1965 aan ons familierecht andere wijzigingen aangebracht, en, ofschoon de in dat verband gerezen konflikten in de schoot van het gezin en op de kinderen, onder alle oogpunten, rampspoedige uitwerkselen hebben, heeft zij niettemin het berechten van die geschillen *buiten de bevoegdheid gelaten van de jeugdrechtsbank* om ze, mits enkele wijzigingen van procedure, bij de burgerlijke jurisdictie in haar traditionele vorm te handhaven: hierdoor wil ik hoofdzakelijk bedoelen, — buiten de bepalingen die het wettelijk *genot* betreffen door de ouders van de goederen van hun kinderen totdat dezen de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt of tot aan hun ontvoeging, alsook die welke het wettelijk *beheer* aangaan over de persoonlijke goederen van de minderjarige kinderen gedurende het huwelijk ⁽³⁸⁾ —, de regelingen getroffen inzake de *echtscheiding of scheiding van tafel en bed* en de *voorlopige maatregelen*, gedurende de procedure, betreffende de persoon, het levensonderhoud en de goederen zowel van de partijen als van de minderjarige kinderen.

Deze bepalingen van de *artikelen 14 en 15* van de wet van 8 april 1965 werden weliswaar opgeheven door het

Gerechtelijk Wetboek, doch daarin opnieuw overgenomen, zij het soms in andere bewoordingen ⁽³⁹⁾.

12. De bevoegdheid van de jeugdrechtsbank omvat *dus geenszins gans het contentieux van het gerechtelijk toezicht over de ouderlijke macht*.

a. Inderdaad, zo de jeugdrechtsbank kennis neemt van de betwistingen over of de vorderingen tot wijziging van de beschikkingen betreffende de bewaring van de minderjarige kinderen, het beheer van hun goederen, de verdeling tussen hun ouders van hun bijdrage tot het onderhoud van hun kinderen, en het bezoekrecht van die ouders, *na* de definitief geworden echtscheiding of scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten ⁽⁴⁰⁾, blijkt haar die bevoegdheid te zijn ontzegd *na* de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed *door onderlinge toestemming* ⁽⁴¹⁾.

b. *Principieel*, dient de jeugdrechtsbank eveneens haar bevoegdheid te ontkennen inzake de bewaring, het bezoekrecht en de geldelijke bijdrage tot de kosten van opvoeding en onderhoud van de minderjarige gemeenschappelijke kinderen, wanneer de ouders *feitelijk gescheiden* leven, dergelijke toestand zijnde onwettelijk zolang geen rechterlijke beslissing deze heeft toegelaten. Het woord « *principieel* » dient evenwel te worden onderstreept, want, bij onderzoek van de uiteenlopende rechtspraak, kan men nochtans vaststellen dat, geconfronteerd met de harde realiteiten waarbij dergelijke met de dag toenemende feitelijke scheidingen de materiële en morele belangen van de kinderen steeds, en soms gevaarlijk, krenken, de jeugdrechters, ten einde het verwijt van rechtswijziging te ontgaan, hun toevlucht hebben genomen tot *pragmatische* oplossingen, die, menselijk bekeken, kunnen bijgetreden worden, maar die er tevens op wijzen in welke mate de *rechtsonzekerheid* in deze materie overheersend blijft ⁽⁴²⁾. Wat de toestand bovendien nog meer ingewikkeld maakt is het feit dat, naar luid van het *artikel 373* van het Burgerlijk Wetboek, zoals het door *art. 19-1* van de wet van 1965 vervangen werd, het ouderlijk gezag door beide ouders weliswaar gezamenlijk wordt uitgeoefend, doch dat, ingeval van onenigheid, thans, — en in afwachting van een nakende tussenkomst van de wetgever ⁽⁴³⁾ —, nog altijd *alleen de moeder*, bij uitsluiting van de vader, het recht heeft om tegen de doorslaggevende wil van de vader, verhaal te nemen vóór de jeugdrechtsbank alsof derhalve de vader moet worden geacht zijn gezag zodanig te kunnen handhaven dat het zelfs niet denkbaar is dat hij zich tot het gerecht zou moeten wenden om zijn gezag te doen eerbiedigen ⁽⁴⁴⁾.

c. De jeugdrechtsbank is evenmin bevoegd wanneer het om de bewaring gaat van een *buiten het huwelijk geboren kind*, dat de *twistappel* is bij de gespannen verhoudingen tussen de natuurlijke vader en de natuurlijke moeder ⁽⁴⁵⁾, tussen de natuurlijke ouder en de aannemende ouders of de natuurlijke grootouders ^(45bis);

d. of om te beslissen over een vordering tot bezoekrecht van de grootouders gedurende het huwelijk van de ouders of na zijn ontbinding door echtscheiding ⁽⁴⁶⁾, ook niet wanneer de ouders feitelijk gescheiden zijn ⁽⁴⁷⁾, of wanneer het gaat om aangevraagde wijzigingen aan de bewaring van de kinderen op verzoek van die grootouders ⁽⁴⁸⁾.

e. Onbevoegdheid eveneens van de jeugdrechtsbank ingeval er, in verband met de bewaring van de minderjarige kinderen, een geschil rijst tussen de niet van de ouderlijke macht ontzette moeder en de voogd aangeduid door de familieraad ⁽⁴⁹⁾;

f. of wanneer de van de ouderlijke macht ontzette vader om een bezoekrecht verzoekt dat hem geweigerd wordt

door de provoogd of provoogdes bij wie de minderjarige kinderen verblijven ⁽⁵⁰⁾.

g. Onbevoegdheid ten slotte van de jeugdrechtbank om kennis te nemen van de vorderingen tot uitkering van levensonderhoud, of tot wijziging van het bedrag ervan, ten behoeve van de minderjarige kinderen gedurende of na ontbinding van het huwelijk van de ouders door echtscheiding, en dit zelfs wanneer die vorderingen verknocht zijn met andere vorderingen waarvoor de jeugdrechtbank wel bevoegd is; doch ook in die aangelegenheden heerst rechtsonzekerheid ⁽⁵¹⁾.

h. Aan te merken valt dat de wet van 1965 evenmin een oplossing heeft gegeven voor een hypothese die zich nochtans in de rechtspraktijk vrij dikwijls voordoet, met name: het geval waarin niet enkel één vordering maar door de ander echtgenoot een *tegenvordering tot echtscheiding werd ingesteld*, en slechts over de ene vordering eindbeslissing gewezen werd waarbij echtscheiding werd toegestaan en waaromtrent het beschikkend gedeelte van de uitspraak overgeschreven werd in de registers van de burgerlijke stand, terwijl over de tegenvordering nog niet beslist werd omdat b.v. een getuigenverhoor gelast werd.

Is in dergelijk geval de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg nog bevoegd om, in kort geding, op grond van art. 1280 van het *Gerechtelijk Wetboek* (voorheen art. 268 - B.W., vervolgens vervangen door art. 14-5 van de wet van 8 april 1965), voorlopige maatregelen te treffen t.o.v. de persoon, het levensonderhoud en de goederen zowel van de partijen als van de kinderen, vermits het huwelijk reeds ontbonden is, en trouwens, in feite, het gezin sinds lang en definitief is uiteengerukt?

Het is U bekend dat, bij zijn twee arresten van 30 april 1964, het Hof van Cassatie beslist heeft dat, in zodanig geval, de huwelijksband verbroken is en de voorzitter derhalve niet meer bevoegd is om voorlopige maatregelen te bevelen waarvan de grondslag in art. 212 - B.W. te vinden is, doch dat hij niettemin, krachtens het alsdan vigerend art. 268 - B.W., voort kennis kan nemen van de voorlopige maatregelen betreffende de bewaring der gemeenschappelijke kinderen en de uitoefening van het bezoekrecht waarover geen uitspraak ten gronde is kunnen geschieden, evenals van die welke noodzakelijk kunnen zijn wegens de voortbestaande hoofd- of tegenvordering ⁽⁵²⁾.

Ofschoon thans onder het stelsel van artikel 16 van de wet van 1965, waardoor artikel 302 - B.W. vervangen werd, deze rechtspraak, gegrond op een wettelijke fictie, doorgaans gevolgd wordt, doet nochtans de leemte in de wet weeral een twijfel ontstaan ⁽⁵³⁾.

i. Moet ik dan nog bovendien herinneren aan die onaangename storing van de rechterlijke vrede die wij, hoofdzakelijk tussen de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg van ons rechtsgebied en in de schoot van de burgerlijke kamers van ons Hof zelf, gedurende meer dan twee jaar hebben gekend met betrekking tot de vraag, gerezen wegens de gebrekkige bepaling van het artikel 8 van de wet van 1965 (sindsdien gewijzigd bij art. 107 van de wijzigingsbepalingen (art. 3) van de wet van 10 oktober 1967 houdende het *Gerechtelijk Wetboek*), nl.: of het Openbaar ministerie al dan niet diende aanwezig te zijn op de terechtzittingen gehouden in kort geding door de voorzitter inzake voorlopige maatregelen gedurende de procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, en aldaar al dan niet in zijn voorafgaand advies moest worden gehoord ⁽⁵⁴⁾?

Tot wanneer het Hof van Cassatie, bij arrest van 13 december 1968, deze twistvraag, die intussen een zó langdurige vertraging heeft veroorzaakt bij de rechtbedeling van die uiteraard spoedeisende geschillen, ten slotte in bevestigende zin heeft opgelost ⁽⁵⁵⁾.

13. De uit al die verschillende regelingen voorstelsprekende spreiding van de gerechten met schijnbaar gelijkaardige doch versnipperde bevoegdheden, en bovendien het uiteenlopen van de opsporings- en bewijsmiddelen, zomede het verschil, naar gelang het bevoegde gerecht, van de benadering en de aangewende methodes en technieken bij het bijleggen of oplossen van de familiële geschillen, moeten noodzakelijk aanleiding geven tot gebrek aan samenhang en tot inconsequenties, die de rechtspractici en de rechtzoekenden in de war brengen, en slechts ten goede komen aan de pleiters te kwader trouw.

Laat ons inderdaad in vogelvlucht de lijst overlopen van de verscheidene jurisdicties aan dewelke bevoegdheid wordt toegewezen voor het berechten van die gezinsconflicten:

1° de rechtbank van eerste aanleg, die over de grond van het geschil uitspraak doet;

2° de voorzitter van die rechtbank, of de rechter die dit ambt waarneemt, in de uitoefening van zijn verzoenningsopdracht bij de aanvang van een procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten (art. 1258 - *Ger. Wetb.*);

3° de voorzitter van zelfde rechtbank, rechtsprekend in kort geding, bij het treffen van de gevorderde voorlopige maatregelen aangaande de persoon, het levensonderhoud, en de goederen zowel van de partijen als van de minderjarige kinderen (art. 1280 - *Ger. Wetb.*);

4° de voorzitter van zelfde rechtbank, statuerend op het verzoekschrift over de dringende en voorlopige maatregelen die in het belang van de verzoekende echtgenoot en van de kinderen geboden zijn, wanneer de mede-echtgenoot grovelijk zijn plicht verzuimt (art. 221 - B.W. en art. 587-3° - *Ger. Wetb.*);

5° de jeugdrechtbank beslissende in al de burgerrechtelijke geschillen waarvoor de wet van 1965 haar in het bijzonder bevoegdheid heeft toevertrouwd (zie hierboven onder voetnoot ⁽⁵²⁾);

6° de vrederechter uitspraak doende in alle geschillen betreffende een uitkering tot levensonderhoud, echter niet van zodra een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingesteld (art. 591-7° - *Ger. Wetb.*), doch wel en uitsluitend na de overschrijding van de beslissing van echtscheiding of nadat de uitspraak van de scheiding van tafel en bed definitief geworden is ⁽⁵⁶⁾, maar dan alweer met uitsluiting van de onderhoudsuitkering gevorderd door de ongehuwde moeder voor haar natuurlijk kind tegen diens vermoedelijke vader (art. 340/b - B.W.), en van het levensonderhoud eventueel verschuldigd aan in overspel of bloedschande verwekte kinderen door de nalatenschap van hun vader of moeder (artt. 762-763 - B.W.).

7° de vrederechter beslissend over de machtiging hem aangevraagd door een van de echtgenoten om, met uitsluiting van zijn mede-echtgenoot, die zijn verplichting tot het bijdragen in de lasten van de huishouding niet nakomt, de inkomsten van laatstgenoemde te ontvangen, alsook de opbrengst van zijn arbeid en alle andere hem door derden verschuldigde sommen (artt. 218 en 219 - B.W. - art. 591-8° - *Gerech. Wetb.*) ⁽⁵⁷⁾;

8° de vrederechter statuerend over een gelijkaardige aanvraag tot machtiging van de echtgenoot, wanneer de mede-echtgenoot afwezig is, onbekwaam verklaard werd of in de onmogelijkheid verkeert zijn wil te kennen te geven (art. 220 - B.W.);

9° de arrondissementsrechtbank bij de regeling van de geschillen van bevoegdheid tussen rechtbank van eerste aanleg of haar sectie « jeugdrechtbank » en, aan de andere kant, de vrederechter (artt. 639 tot 644 - Ger. Wetb.);

10° de beslagrechter uitspraak doende over alle vorderingen betreffende bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging op onroerende of roerende goederen op grond van de hierboven bedoelde rechterlijke beslissingen (art. 1395 en volgende - Ger. Wetb.)⁽⁵⁸⁾;

11° de correctionele rechtbank met betrekking tot de strafvervolgingen ingesteld wegens misdrijven tegen de orde der families, hierdoor hoofdzakelijk bedoelde zijnde: de verlating van minderjarige kinderen (artt. 358 tot en met 360/bis - S.W.B.), de onttrekking van het minderjarig kind aan de bewaring van de persoon aan wie het krachtens een rechterlijke beslissing werd toevertrouwd (art. 369 bis - S.W.B.), en dan vooral de verlating van familie (art. 391 bis - S.W.B.), vervolgingen waarbij de strafrechter, bij zijn eindbeslissing, zich maar al te dikwijls voordoet als de censor van de civielrechtelijke beslissing.

Ten overstaan van die opsomming van bevoegdheden, waarvan de verscheidenheid, bij de toepassing van de artikelen 30 en 566, Ger. Wetb., betreffende de *samenhang*, tot nog toe weinig verbetering heeft gekend, heeft een advocaat bij de balie te Brussel, Mr. Jacques-Leo Hirsch, bij gelegenheid van het hierboven reeds vermeld internationaal colloquium, gehouden te Brussel, op 6 februari 1971 (zie onder nummer 1, in fine, en voetnoot⁽⁵⁾) terecht mogen wijzen op hetgeen hij genoemd heeft: « *l'atomisation des compétences judiciaires* », toestand die hij, uitsluitend met betrekking tot de gezinsconflicten, op grond van het onlogische, de onnauwkeurigheid en de leemten van de vigerende wetteksten, oorzaak van uiteenlopende of tegenstrijdige rechtspraak, op een treffende wijze heeft weten te illustreren⁽⁵⁹⁾.

En werkelijk, het is een doolhof geworden waarin de ouders en hun kinderen, vaak een ganse familie, angstig bezorgd voor de nagenoeg steeds spoedeisende oplossing van meestal vitale problemen, soms hopeloos verloren lopen onder de deprimerende indruk dat, bij het behartigen en de rechtvaardige bescherming van hun respectieve belangen, zij de speelbal zijn van een abstract incoherent en naamloos gerechtelijk apparaat, waar gebrek aan harmoniëring en coördinering voor de kennisgeving en de regeling van hun moeilijkheden en verhoudingen, bij hen en bij degenen die hen bij het benaastigen ervan en het beredderen van het geschil bijstaan, maar al te dikwijls verlegenheid en ten slotte ontmoediging veroorzaken⁽⁶⁰⁾.

14. — Nu de diagnose van de ziekte bepaald werd, behoort het naar de best geschikte middelen uit te zien om te pogen de kwaal doelmatig te keer te gaan en de genezing ervan zonet te bereiken, toch enigszins te bevorderen.

Hierbij wens ik echter in het midden te laten een onderneming, waarvan de voorafgaande studie, het onderzoek, en de verdere uitwerking, per se een werk zou betekenen van vrij lange duur, met name: de *renovatie van ons gans familierecht*.

In zijn merkwaardige samenvatting van de werkzaamheden van het internationaal colloquium, waaraan ik zopas heb herinnerd, heeft de heer raadsheer en oudjeugdrechter, L. Slachmuylder aan de hand van verscheidene voorbeelden en op grond van beschouwingen en argumenten die beslist tot ernstig nadenken stemmen, terecht gewezen op de uit de gevoerde besprekingen

gerezen noodzakelijkheid thans over te gaan tot het systematiseren van de principes welke besloten liggen in de meest recente wetteksten, hun harmoniëring en hun aanpassing aan de behoeften van het moderne gezin, en aldus een coherent stelsel op te bouwen, zoals verscheidene landen, — o.m. Canada, Japan, sommige Staten van de V.S.A. en de Socialistische Republiek van Tsjechoslovakije —, daarvan reeds het voorbeeld hebben gegeven door het invoeren van een *familiewetboek*⁽⁶¹⁾.

Dat men, ook in ons land, gelet op het snel tempo waarmee het groeiproces sinds enkele jaren in ons personen- en familierecht verloopt, er wellicht toe zal genoopt worden tot dergelijke bewerking over te gaan, lijkt mij onafwendbaar. Van dit onvermijdelijk verschijnsel werden door voornoemde magistraat verschillende afdoende voorbeelden opgegeven, geput uit de huidige evolutie van ons echtscheidingsrecht, uit de soms dramatische toestanden verwekt door de huidige regeling bij het invorderen van alimentatieschuldvorderingen, uit de verscheidene netelige problemen gesteld door het gebrek aan samenwonen van de echtgenoten, uit de materie van de ontkenning van het vaderschap, uit de thans bestaande schikkingen t.o.v. de buiten huwelijk geboren kinderen, en dies meer (zie echter verder onder voetnoot⁽¹⁰⁸⁾).

De tijd ontbreekt mij vandaag om over zodanig omvangrijk en ingewikkeld aspect van het vraagstuk uit te weiden.

Ik wil echter enkel verwijlen bij het onderzoek van andere middelen om de onderstreepte bezwaren van de geschetste toestand te trachten uit te schakelen.

15. — In dat verband, mag vooreerst niet nagelaten worden te wijzen op een recente tussenkomst van de wetgever in het domein van ons nieuw judiciair recht, met name: de wijziging van het artikel 88 van het *Gerechtelijk Wetboek*, met betrekking tot de *dienst* van de rechtbanken.

Zopas werd reeds allusie gemaakt op de artikelen 30 en 566 van het *Gerechtelijk Wetboek* betreffende de *samenhang*, die toelaten vóór éénzelfde rechtbank verscheidene rechtsvorderingen te verenigen, die, afzonderlijk ingesteld, bij verschillende gerechten zouden moeten aanhangig gemaakt worden, maar die onderling zo nauw verbonden zijn, dat het wenselijk is ze samen te behandelen en te berechten, ten einde oplossingen te vermijden die onverenigbaar kunnen zijn⁽⁶²⁾.

Doch de wisselvalligheid van de nopens die connexiteit aangehaalde rechtspraak van de jeugdgerechten (zie hierboven onder voetnoot⁽⁵¹⁾), wellicht nog te sterk beïnvloed door een exegetische verklaring van het vroeger art. 7 van de wet van 1965, nochtans opgeheven door het *Gerechtelijk Wetboek* (zie voetnoot^{2-2°}) en vervangen door zijn artikelen 79 en 102, heeft weinig positieve uitkomsten opgeleverd onder oogpunt van mogelijke samenwerking van sommige verschillende gezinsgeschillen vóór éénzelfde rechter, nl. de jeugdrechter.

Misschien zal een meer logische en teleologische interpretatie de jeugdgerechten voortaan aanzetten tot een ruimere toepassing van de *samenhang* bij het berechten van de gezinsgeschillen, waarvan ten minste één uitsluitend onder hun bevoegdheid ressorteert⁽⁶³⁾.

Intussen, daar de jeugdrechtbank geenszins een zelfstandige jurisdictie, doch enkel een *afdeling* met eigen bevoegdheden *in de schoot zelf* van de rechtbank van eerste aanleg⁽⁶⁴⁾, heeft de wetgever, bij de wet van 15 juli 1970 (art. 9, § 3), in het artikel 88 van het *Gerechtelijk Wetboek* een bepaling ingevoegd, die het *paragraaf 2* van dit artikel geworden is, en waarbij aan de *voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg* de macht wordt verleend « om de conflicten te regelen die zouden kunnen ontstaan ingevolge de toewijzing van een zaak

aan een bepaalde afdeling, aan een bepaalde kamer of zelfs aan een rechter, o.m. aan de beslagrechter⁽⁶⁵⁾ ».

Indien een zodanig incident, vooraleer ieder ander middel wordt opgeworpen, door een van de partijen, of bij de opening van de debatten ambtshalve wordt uitgelokt, is de jeugdrechtbank ertoe *verplicht* het dossier voor te leggen aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, die oordeelt of de zaak anders moet worden toegewezen. De griffier geeft er kennis van aan de partijen, die over een termijn van acht dagen beschikken om een memorie in te dienen. De voorzitter doet, binnen de acht dagen, uitspraak. Tegen zijn beschikking staat geen middel open, tenzij het cassatieberoep van de procureur-generaal bij het Hof van beroep vóór het Hof van Cassatie, binnen de termijnen en volgens de regelen zoals bepaald voor de vonnissen gewezen door de arrondissementsrechtbank (art. 642 - Ger. Wetb.).

De beslissing van de voorzitter *bindt* de rechter naar wie de zaak wordt verwezen, met dien verstande, dat zijn recht om over de rechtsgrond van de vordering te oordelen onverkort blijft.

Het opzet van de wetgever van 1970 is derhalve voortaan er voor te zorgen dat een probleem van *verdeling*, welke ook de juridische waarde ervan mocht zijn, tussen de rechters of de afdelingen in éénzelfde rechtbank van eerste aanleg *nooit als een bevoegdheidsincident* kan worden beschouwd⁽⁶⁶⁾. Over de verdeling van de taken inzake rechtspraak onder die rechters of afdelingen wordt, « in limine litis », beslist *door het korps*, die uitsluitend bevoegd is om aan elk incident een einde te maken; zijn beslissing is *definitief*, en noch partijen, noch de rechter, noch de afdeling, aan dewelke de zaak door hem werd toegewezen, « kunnen ze weer op losse schroeven zetten, « zelfs niet als uit een grondiger studie later zou blijken dat zij onregelmatig is »⁽⁶⁷⁾. Deze regel raakt de openbare orde⁽⁶⁸⁾.

Op het eerste gezicht, zou men kunnen denken dat de regeling getroffen door dit artikel 88, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek een grote stap vooruit betekent op de weg naar de oplossing van sommige bevoegdheidsproblemen die voor de jeugdrechtbank rijzen of opgeworpen worden inzake gezinsgeschillen, wanneer zij in de competentiesfeer liggen van de rechtbank van eerste aanleg in het algemeen, afgezien van die van haar afdeling « jeugdrechtbank ».

Mag evenwel daaruit worden afgeleid dat alle afbakeningspalen inzake burgerlijke bevoegdheid in de schoot van éénzelfde rechtbank van eerste aanleg werden weggeruimd? Dit besluit zou trouwens steun kunnen vinden in de vaststelling dat *artikel 7* van de wet van 1965, waarbij bepaald werd dat de jeugdrechtbank een afdeling is die « *uitsluitend* kennis neemt van de zaken die haar krachtens deze wet « worden toegewezen », opgeheven werd door art. 1, § 1, 119° van de opheffingsbepalingen (art. 2) der wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, zodat sedertdien geen enkele wettelijke bepaling de bevoegdheid van de sectie « jeugdrechtbank » in de rechtbank van eerste aanleg heeft *beperkt*, noch tot doel heeft de eerbied van de aan die sectie uitdrukkelijk toegewezen bevoegdheden te verzekeren.

Doch er mag niet uit het oog worden verloren dat, wanneer de wetgever aan de *gespecialiseerde* afdeling « jeugdrechtbank » bevoegdheid heeft *toegewezen* om kennis te nemen van talrijke doch stipt opgegeven geschillen betreffende de uitoefening van de ouderlijke macht, hij *geen enkele algemene attributieve bevoegdheid* aan die afdeling van de rechtbank van eerste aanleg heeft toevertrouwd voor *alle* geschillen waarbij de belangen van een minderjarige betrokken kunnen zijn, en dat de bevoegdheid van de *burgerlijke* rechtbank enkel

is uitgesloten geworden voor de zaken waarvan de wetgever de kennisneming *uitdrukkelijk* aan de jeugdrechtbank heeft toegewezen.

Aldus werd deze beperking door de jeugdkamer van het *hof van beroep te Brussel*, bij een *arrest van 27 mei 1971*, duidelijk beklemtoond en gehandhaafd⁽⁶⁹⁾.

Op de keper beschouwd, geeft artikel 88, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek dus ook niet veel uitweg voor de *hergroepering van alle gezinsgeschillen*, waarbij de belangen van de minderjarigen in het gedrang worden gebracht.

16. — En nochtans, op grond van de belangwekkende voorlichting verstrekt door de ervaringsvolle uiteenzettingen, beschouwingen en tussenkomsten van de deelnemers aan het internationaal colloquium, gehouden te Brussel, op 6 februari 1971⁽⁷⁰⁾, ben ik de mening toegedaan dat in dergelijke *hergroepering* één van de middelen kan gevonden worden om de beschreven bezwaren reeds in sterke mate te kunnen verhelpen, vooral om gelijktijdige of opeenvolgende tussenkomsten te vermijden van verschillende gerechten, die elk slechts een *beperkt aspect* van de familiale werkelijkheid behandelen⁽⁷¹⁾, en waarbij derhalve het gevaar rijst voor beslissingen die niet met elkaar kunnen geharmoniseerd worden, ja zelfs volstrekt tegenstrijdig kunnen zijn, zodat aldus onrust of wanorde wordt gebracht, waar nu juist het stillen van de gemoederen en tevens de *genegocieerde* aanvaarding van de beslissing door de partijen, en in het hoogste belang van hun minderjarige kinderen, hoofdzak is. Op welke wijze en in welke mate zou die hergroepering kunnen verwezenlijkt worden?

17. — Sommige maximalisten brengen de stelling op de voorgrond dat, buiten de rechtbank van eerste aanleg, benevens haar afdeling « jeugdrechtbank » en afgezien van de vrederechter, een *nieuw gerecht* zou dienen te worden opgericht, waarvan de bevoegdheid o.m. zou omvatten: de ganse procedure van de vorderingen tot echtscheiding en tot scheiding van tafel en bed, zowel op grond van bepaalde feiten als door onderlinge toestemming; het treffen van alle voorlopige maatregelen gedurende die procedures; de huidige speciale civielrechtelijke bevoegdheden van de jeugdrechtbank, alsook het geheel van het contentieux van het gerechtelijk toezicht over de ouderlijke macht waarvoor de bevoegdheid van de jeugdrechter thans uitgesloten is, althans betwist wordt (zie onder nummer 12 hierboven), en ten slotte de bevoegdheid in bepaalde strafzaken, nl. wat sommige misdrijven betreft tegen de orde der families, zoals verlating van minderjarigen, onttrekking van het minderjarig kind aan de bewaring van de persoon aan wie het krachtens een rechterlijke beslissing werd toevertrouwd, en de verlating van familie.

Deze rechtbank — *de familierechtbank* —, met territoriale bevoegdheid over het gerechtelijk arrondissement, zou, volgens die optiek, een *zelfstandige* rechtbank zijn, net zoals thans de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank, de rechtbank van koophandel en de arrondissementsrechtbank, *en dus volkomen los staan van de rechtbank van eerste aanleg*.

Van meetaf aan, meen ik deze radikale opvatting niet te kunnen bijtreden, want, zo die hervorming een drastische omwenteling zou betekenen onder oogpunt van rechterlijke organisatie, specialisering van de rechters, hun recrutering en hun statuut, met al de moeilijkheden en aanspraken van hiërarchie, rang en wedden, die er beslist mede zouden gepaard gaan, zou de oprichting van dergelijke nieuwe rechtbank, in ieder gerechtelijk arrondissement, meteen de volledige *afakeling zijn van de rechtbank van eerste aanleg*. Een der grondvesten van

onze rechterlijke inrichting zou aldus verlaagd worden tot een minderwaardig gerecht met zeer ineengekrompen bevoegdheden, meestal van patrimoniale aard.

Tegelijkertijd zou de weg worden gebaad naar een nog meer doorgedreven versnippering van de gerechten⁽⁷²⁾, terwijl het mijn vaste overtuiging blijft, al heeft de wetgever van ons Gerechtelijk Wetboek er ook anders over beslist, dat de *éénheid van jurisdictie* verwezenlijkt in de schoot van de enige rechtbank van eerste aanleg —, d.i. de werkelijke arrondissementsrechtbank zoals wijlen de Koninklijke Commissaris Ch. Van Reepinghen haar had opgevat —, de enige oplossing is om in de toekomst een meer gezonde, geharmonieerde, versnelde en doelmatige rechtsbedeling te verzekeren⁽⁷³⁾.

De vooropgestelde zelfstandige familierechtbank zou bovendien de jeugdrechtbank terug minimaliseren tot de vroegere kinderrechtbank van 1912, belast met taken die hem enigszins het kenmerk gaven van een quasi-penale rechter⁽⁷⁴⁾, terwijl daarentegen, sinds 1 september 1966, de jeugdrechters, bij de uitoefening van de hun toebedeelde civielrechtelijke bevoegdheden, en benevens de vele andere opdrachten hun toevertrouwd door de wet van 1965, toch, en dank zij de specifieke methodes en technieken van het jeugdgerecht, het welsprekend bewijs hebben geleverd van een heilzame en doeltreffende tussenkomst; dit bewijs blijkt reeds uit de inzage van de eerste statistische elementen betreffende o.m. de omvang van de burgerlijke beslissingen in verhouding tot het geheel van de in 1968 door de jeugdrechtbanken uitgesproken beslissingen, hetzij 45 %.

18. — Deze allerlaatste beschouwingen volstaan om ook, zonder verdere discussies, een andere zienswijze te verwerpen, met name: het *terug overhevelen van de jeugdrechtbank naar de burgerlijke kamers van de rechtbank van eerste aanleg* (en aan de vrederechter wat de ontvoogding betreft) van al de burgerrechtelijke bevoegdheden die aan eerstgenoemd gerecht speciaal toegewezen werden door Titel II, hoofdstuk II van de wet van 1965.

Het verwezenlijken van dergelijk voorstel zou beslist als een volledige regressie van ons jeugdgerecht moeten bestempeld worden, en zou regelrecht het teloorgaan betekenen van de in deze wet en in het Gerechtelijk Wetboek vertolkte drievoudige zorg, die door Z.M. de Koning, in zijn rede, gehouden in het gerechtsgebouw te Brussel, op 25 november 1970, bij gelegenheid van het volledig inwerking treden van het Gerechtelijk Wetboek, samengevat werd:

1. de werking van de hoven en rechtbanken moderniseren;
2. de toenadering van de rechter tot de rechtzoekende verzekeren;
3. het gerechtelijk dialoog bevorderen⁽⁷⁵⁾.

19. — Doch, en nu juist in rechtstreeks verband met die koninklijke boodschap, verdient m.i. een ander middel ter hergroepering van de betwistingen inzake familierecht heel wat meer aandacht.

Het geldt namelijk de vraag of, *in de schoot van de rechtbank van eerste aanleg*, haar afdeling «jeugdrechtbank» niet zou kunnen geïntegreerd worden in een *ruimere jurisdictionele entiteit: de jeugd- en familie-rechtbank*, ten einde aldus de *éénheid van jurisdictie* te verwezenlijken van en tevens de vereiste harmonisering te bereiken tussen alle geschillen die verband houden met de vader en de moeder en hun verhoudingen tot de belangen van de persoon en van de goederen van hun minderjarige kinderen of jeugdigen, die in dit gezin

worden onderhouden en opgevoed, en waarvan het groei-proces naar volwassenheid zoveel mogelijk in de meest gunstige voorwaarden moet kunnen verzekerd en beschermd worden.

In dit perspectief, zou die sectie van de rechtbank van eerste aanleg samengesteld zijn uit *jeugdkamers* en uit *familiekamers*.

20. — De *jeugdkamers*, ieder samengesteld uit een alleenrechtsprekend magistraat, — de huidige jeugdrechter —, zouden hun optreden en hun bedrijvigheid in het bijzonder toespitsen op alles wat betrekking heeft op hun *tutelaire opdracht*, zoals ze omschreven wordt in Titel II, hoofdstuk III, van de wet van 1965, nl.: de maatregelen t.o.v. de ouders (o.m. gerechtelijke opvoedingsbijstand, ontzetting van de ouderlijke macht) en de maatregelen ten opzichte van de minderjarigen.

Naar mijn oordeel, zou er niet enkel geen bezwaar zijn, maar ware het zelfs aan te raden dat ze eveneens hun huidige civielrechtelijke bevoegdheid zouden bewaren inzake toestemming tot het huwelijk van minderjarigen, adoptie en wettiging door adoptie, pleegvoogdij, ontvoogding, en machtiging van de minderjarige van achttien jaar om handel te drijven, om zijn arbeid te verhuren, om het loon van zijn arbeid te ontvangen, of om een verbintenis wegens scheepsdienst aan te gaan.

21. — Aan de *familiekamers* zou de kennisneming kunnen opgedragen worden van *alle andere geschillen* met betrekking tot het familierecht, *telkens een minderjarige er bij betrokken is*.

Dergelijke algemene theoretische formulering, waarvan in congressen, colloquia, symposia en studiedagen soms te gemakkelijk gebruik wordt gemaakt, zonder genoegzaam bij de *concrete* realiteiten en de *praktische* mogelijkheden aan te sluiten, vereist een diepgrondig onderzoek, dat vanzelfsprekend niet in onderhavig exposé kan plaatsvinden.

Ik moet mij dan ook beperken tot het opwerpen van enkele bepaalde vragen, die toekomstige hervormers m.i. niet uit het oog mogen verliezen.

22. — Vooraleer echter over die voorgestelde oprichting van familiekamers, — wel te verstaan in de schoot van de rechtbank van eerste aanleg —, hun structuur of samenstelling, hun juiste competentiesfeer en de door hun rechters met het oog op het vervullen van hun opdracht aan te wenden methodes, uit te weiden, moge ik, in dat verband, even een blik werpen op het *Franse experiment*, dat aanvang nam te *Bordeaux*, in 1963, onder de naam van «*Chambre de l'état des personnes*», later van «*Chambre de statut familial*», dat vervolgens, in juli 1965, ingevoerd werd in de «*Tribunal de grande instance*» te *Lille*, onder de naam «*Chambre de la famille et de la jeunesse*», en verder, sinds september 1969, gedeeltelijk werd toegepast te *Parijs*, om eindelijk, *sinds januari 1970*, ook te *Lyon* van wal te steken^(75/bis).

Deze viervoudige proefneming beantwoordt aan de richtlijnen gegeven door de toenmalige «Garde des Sceaux», de heer Foyer, die, bij loutere ministeriële dienstbrief, de suggestie had gedaan: al de zaken die de persoon raken van de minderjarigen in één enkele kamer van de rechtbank te hergroeperen; terug volledige draagwijdte te verzekeren aan sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging waarvan maar al te dikwijls nog enkel de vorm werd nageleefd; aan de rechter die ermede belast werd de procedure te volgen een effectieve rol van onderzoek der zaken te geven, en in de ruimst mogelijke mate gebruik maken van de door de kinderrecht-

ters aangewende geïndividualiseerde methodes ten einde zowel de eigen belangen van de kinderen als hun juridische toestand te beoordelen ⁽⁷⁶⁾.

Die verschillende *zuiver pretoriaanse* experimenten, waarvan de last opgenomen werd en de thans steeds doorgedreven uitwerking verzekerd wordt door gewezen kinderrechters, hebben het voorwerp uitgemaakt van uitvoerige en belangwekkende verslagen, gepubliceerd door de « *Centre de Formation et de Recherche de l'Education surveillée* » te Vaucresson (Seine-et-Oise) ⁽⁷⁷⁾, en die er op wijzen dat de gunstige uitslagen wel eens eerlang hun weerklink zouden kunnen vinden in de Franse wetgeving.

23. — Ik wens mij echter te beperken tot het *Rijksse experiment*. Op grond van de gegevens die mij, bij gelegenheid van een bezoek, een paar jaren geleden, aan het ultra-moderne gerechtsgebouw te Rijsel, bereidwillig verstrekt werden door de heer *Claude Allaer*, eerste ondervoorzitter van de « *Tribunal de grande instance* » aldaar ⁽⁷⁸⁾, is men vooreerst getroffen door de *ruime omvang van de bevoegdheden* die, zowel op burgerlijk als op strafrechtelijk gebied, aan die familie- en jeugdkamer werden verleend. Immers, de vier rechters die er, samen met de kamervoorzitter, zitting nemen, en, beziel met éénzelfde geest, een echt « team » vormen waarvan de eenheid, de permanentie en de continuïteit zoveel mogelijk verzekerd worden, nemen kennis:

A/ in burgerlijke zaken, van:

1° de pogingen tot verzoening in alle zaken van echtscheiding of scheiding van tafel en bed;

2° het *vonnissen* van alle rechtsvorderingen tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed tussen echtgenoten die minderjarige kinderen hebben;

3° de geschillen betreffende de bewaking van de minderjarige kinderen, het bezoekrecht en de onderhoudsuitkering, zowel gedurende de voormelde procedures als na de ontbinding van het huwelijk of de definitief geworden uitspraak;

4° de adopties en wettigingen door adoptie;

5° de loondelegaties (zie de artt. 218 tot 220 van ons B.W.);

6° de ontzettingen uit de ouderlijke macht.

B/ in strafzaken, van:

1° de strafvervolgingen die verband houden met de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed; verlating van familie en onttrekking van het minderjarig kind aan de bewaring van de persoon aan wie het werd toevertrouwd;

2° sommige zaken waarin de minderjarigen de slachtoffers zijn van het misdrijf: slagen en verwondingen, mishandelingen, aanrandingen der eerbaarheid, ontvoering van minderjarigen, gebruik van verdovende middelen waarbij jeugdigen van 18 tot 21 jaar betrokken zijn.

De *kort gedingen* in bovenvermelde burgerlijke zaken worden behandeld door de voorzitter van de familie- en jeugdkamer, terwijl de eventueel bevolen *getuigenverhooren* gehouden worden door ieder rechter van de kamer in de hem toebedeelde zaak, en deze magistraat vervolgens als verslaggever optreedt bij de kamer, wanneer de grond van de zaak aldaar beoordeeld wordt.

Zodanige omvangrijke hergroepering van de gezinsgeschillen in één enkele familiekamer, en de hierbij nastreefde bestendigheid van de magistraten die er deel

van uitmaken, leveren het niet te versmaden voordeel op dat het steeds *dezelfde rechters* zijn die zowel het burgerlijk als het strafrechtelijk aspect van dezelfde zaken beoordelen, en de burgerlijke gezinsgeschillen vrij grondig kennen en op de voet volgen van de poging tot verzoening tussen de echtgenoten af tot aan het definitief vonnis, doorheen de tussenvonnissen, de getuigenverhooren en de kortgedingen.

Bij vergelijking met het verloop van *onze* rechtsbedeling, meer bepaald inzake echtscheiding of scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten, kan men niet nalaten het opeenvolgend aantal te betreuren van rechters die alhier, in één en dezelfde zaak, er soms toe geroepen worden, zonder ook de minste verbinding of ruggespraak met elkaar, over de verschillende aspecten van de vordering een beslissing te treffen.

Onlangs moest ik b.v. vaststellen dat, in één enkele zaak van echtscheiding op grond van bepaalde feiten tussen echtgenoten met minderjarige kinderen, niet minder dan dertien rechters in dezelfde rechtbank, — hetzij de helft van het effectief —, opgetreden waren, niet door vervanging wegens wettig belet van collega's, maar door het louter spel van de inwendige toedeling en het toeval van de afwisselende samenstelling van de kamers.

Dergelijk voorbeeld is, spijtig genoeg, geen uitzondering, althans in grote rechtbanken, en verstevigt bij de gedingvoerende partijen de mening dat hun zaak, die voor hen veelal het kruispunt betekent van hun leven, enkel als een rolnummer wordt behandeld en beoordeeld door een gerecht waarvan de leden met hun belangen en die van hun kinderen schuillevinkje spelen ⁽⁷⁹⁾.

Het lijkt geen twijfel dat t.o.v. zodanig bezwaar de éénheid van jurisdictie en van rechtshandeling verwezenlijkt in de Rijksse familiekamer, een oplossing verstrekt die door ieder goedgeaard rechtspracticus moet worden bijgetreden.

24. — Wanneer men nu verder verneemt hoe de familie-rechters te Rijsel, bij de uitvoering van de hun toevertrouwde opdracht tewerk gaan en op welke wijze het geding in de opgegeven burgerlijke familiale geschillen verloopt, komt men, bij vergelijking met de manier van optreden van de Belgische jeugdrechters in verband met de uitoefening van hun tutelaire machten, al dadelijk tot de vaststelling dat er tussen beiden een *opvallende gelijkaardigheid van techniek* bestaat.

25. — a/ Ook te Rijsel werden, en worden steeds, meer inspanningen gedaan en middelen aangewend om de *toenadering van rechter en rechtzoekende in beide richtingen te bevorderen* en om *het rechtstreeks contact* uit te lokken tussen de rechter en hetzij de ouders gezamenlijk, hetzij de vader of de moeder alleen, die min of meer ernstige moeilijkheden ondervinden, waardoor de goede verstandhouding in hun gezin bedreigd of aangetast wordt, en die tevens bezorgd zijn over de uitwerkselen van die toestand op de materiële en morele belangen van hun minderjarige kinderen. Men streeft er naar het aldus tussen de rechter en die hulpzoekenden te brengen tot een door *inschikkelijkheid, eenvoud en humaan begrip* aangemerkt *dialog*, dat, wanneer het met geduld, tact en inzicht wordt gevoerd, toch zoveel kan bijdragen tot het afronden van scherphoekige standpunten, tot het stillen van een aanvankelijke agressiviteit, tot het wegruimen van wantrouwen of misverstanden, en tevens de rechter gevoelig kan maken voor de zorgen en hinder van de mensen die tot hem komen, voor hun hoop, voor hun mislukkingen, voor de middelen om ze te verhelpen.

Is het echter ook niet zó, dat de overgrote meerderheid van onze jeugdrechters hun taak opvatten en tewerk gaan,

met het besef dat een doelmatige en duurzame oplossing van het geschil heel wat beter bereikt wordt door met partijen daarover gezamenlijk te *onderhandelen*, en die uitkomst door hen derhalve te doen *aanvaarden*, dan de beslissing in de aangegane rechterlijke strijd zonder meer te doen voorkomen als een klinkende overwinning voor de ene en als een bittere nederlaag voor de andere?

En, hebben in ons burgerlijk procesrecht, de artikelen 992 tot 1.004 van het Gerechtelijk Wetboek, door het *verhoor van partijen in burgerlijke zaken* op nauwkeurige wijze te regelen, reeds niet de weg gewezen naar de verruiming van het aanwenden van dit rechtstreeks contactmiddel, waarvoor trouwens, in familiale geschillen, een aangepaste procedurale versoepeling nog zou kunnen worden uitgewerkt?

26. — *b/ Ook te Rijsel wordt er geijverd voor een steeds meer ruime, stipte en objectieve voorlichting van de familierechters.*

Ze wordt niet meer beperkt tot het in echtscheidingsprocedures klassieke onderzoeksmiddel van het getuigenverhoor, waarbij de rechter, wanneer hij de getuigen hoort en hun verklaringen laat opnemen, maar al te dikwijls de indruk opdoet een domein te betreden waarin de waarheid wordt vermomd of zelfs onbeschroomd wordt genegeerd.

De Rijselse familiekamer is dan ook het principe bijgetreden dat de gezinsgeschillen, en dan vooral echtscheidingen of scheidingen van tafel en bed tussen echtgenoten met minderjarige kinderen, niet meer als zuiver privaatrechtelijke zaken kunnen behandeld worden, waarbij het aan elke partij vrij staat het geding te leiden zoals zij het goedvindt, terwijl de rechter zich moet vergenoegen met zijn klassieke rol van passieve scheidsrechter die zijn voorlichting beperkt tot hetgeen de partijen, veelal met ongelijke middelen, hem al dan niet willen of kunnen voorleggen, maar welintengendeel als geschillen, die, wegens hun uitwerkselen op de actuele en toekomstige belangen van de kinderen en jeugdigen, en tevens hun sociale weerslag, de openbare orde aanbelangen, zodat de rechter een *meer actieve rol* moet vervullen en voor eigen voorlichting dient te zorgen, alhoewel hij er zorgvuldig moet over waken het inkwisitoriaal bezwaar van zijn optreden te vermijden^(8°).

Dientengevolge geschiedt de voorlichting van de Rijselse familierechters nu ook door middel van aan een « Sociale dienst » toevertrouwde sociologische enquêtes, door de mededeling van de eventueel door het parket geseponeerde of bij de kinderrechter reeds bestaande dossiers, door het instellen van door de rechter voorgeschreven psycho-sociale, psychologische of psychiatrische onderzoeken, doch dit alles *hetzij op verzoek, hetzij met toestemming van de betrokken partijen*, aan dewelke bovendien door de rechter de *suggestie* kan worden gedaan zich aan andere medische onderzoeken of aan een ontwenningsskuur vrijwillig te onderwerpen.

Is het nu echter ook niet zó met de informatie- en navorsingsmethodes aangewend door onze jeugdrechters, tot dewelke zij trouwens, bij de uitoefening van hun tuteaire macht, *door de wet* gemachtigd worden, en voor dewelke zij over de doelmatige bijstand beschikken van het Openbaar ministerie en tevens van een ploeg van afgevaardigden bij de jeugdbescherming, waarvan echter het volstrekt onvoldoende aantal reeds zo dikwijls en met klem werd aangeklaagd (zie hierboven onder nr. 9-2e en voetnoten^(26°) en ^(27°))?

Worden gelijkaardige informatiemogelijkheden, door bemiddeling van het Openbaar ministerie, niet ter beschikking gesteld van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, wanneer hij, rechtsprekend in kort geding, kennis neemt van de voorlopige maatregelen met betrekking tot

de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de partijen en de kinderen, gedurende de procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed (*art. 1280 — Ger. Wetb.*)^(81°)?

En, met de vaststelling dat ons Gerechtelijk Wetboek, in de materie van het bewijs in burgerlijke zaken, de strengheid en de strakheid van de principes van de accusatoire procedure reeds in vrij aanzienlijke mate heeft getemperd door de ruimschoots gerechtvaardigde mogelijkheid van een actieve tussenkomst van de rechter^(82°), moet in dat verband, nog herinnerd worden aan de waardevolle medewerking van het Openbaar ministerie, voorzien door het reeds vermeld *artikel 872* van het *Gerechtelijk Wetboek* (zie hierboven onder nr. 9-2e en voetnoot^(28°)), en luidens hetwelk: inzake uitoefening van de ouderlijke macht, bewaring van kinderen, verblijf van de echtgenoten, uitkering tot onderhoud van kinderen, de rechter van het Openbaar ministerie kan vorderen, wanneer de zaak aan zijn advies mag worden onderworpen, inlichtingen in te winnen omtrent de punten die hij op beperkende wijze aangeeft?

(Slot in volgend nummer).

(1) De datum van het inwerkingtreden van de wet van 8 april 1965 werd bij K.B. van 30 juni 1966 bepaald op 1 september 1966.

(2) 1° De artikelen 7 en 10, betreffende de jeugdrechtbanken en de jeugdkamers van de hoven van beroep werden opgeheven bij het 119° van art. 1, § 1 - van art. 2 van de wet van 10 oktober 1967, houdende het Gerechtelijk Wetboek, dat hetzelfde onderwerp behandelt in zijn artikelen 79 en 102.

2° Het artikel 8 betreffende de uitoefening van het ambt van het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank werd gewijzigd bij art. 107 van de wijzigingsbepalingen (art. 3) van zelfde voormelde wet van 10 oktober 1967.

3° Het artikel 58 betreffende het hoger beroep tegen de beslissingen van de jeugdrechtbank gewezen in de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk II van de wet van 8 april 1965, werden gewijzigd bij art. 107 van de wijzigingsbepalingen (art. 3) van zelfde voormelde wet van 10 oktober 1967, zoals dit zelf gewijzigd werd bij art. 50, 2° van de wet van 15 juli 1970.

4° Derde en vierde lid van art. 64 der wet van 8 april 1965, betreffende meer bepaald de sociale dienst voor jeugdbescherming, werden gewijzigd bij art. 1 van de wet van 25 juni 1969.

5° Aan artikel 65 van de wet jeugdbescherming betreffende de instelling van een jeugdpolitieëenheid, werd een laatste lid toegevoegd bij het enig artikel van de wet van 19 maart 1971.

6° Het artikel 73 van de wet van 8 april 1965 betreffende de toepassing van de wettelijke bepalingen inzake maatschappelijke zekerheid op de geplaatste minderjarigen die een bezoldigde activiteit uitoefenen, werd opgeheven bij art. 51, 3° der wet van 27 juni 1969.

7° Het artikel 3, eerste en derde lid van de wet betreffende de duur van de rechtstreeks benoemde en gecoöpteerde leden van de jeugdbeschermingscomités, werd gewijzigd door art. 1 van de wet van 9 mei 1972, terwijl door art. 2 van zelfde wet een artikel 36 bis in de wet jeugdbescherming werd ingevoegd, waarbij voortaan bevoegdheid wordt toegekend aan de gerechten van het gemene recht om kennis te nemen van de vorderingen van het openbaar ministerie jegens minderjarigen van meer dan zestien en minder dan achttien jaar op het ogenblik der feiten, vervolgd wegens inbreuk op de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende het wegverkeer, op de artikelen 418, 419 en 420 S.W.B. voor zover er samenhang is met een inbreuk op voormelde wetten of verordeningen, en op de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen. De jeugdrechtbank is echter bevoegd om ook van voormelde misdrijven kennis te nemen wanneer zij samenhangend zijn met andere misdrijven, of wanneer de gerechten van het gemene recht, op grond van de debatten (in raadkamer), van oordeel zijn dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding meer geschikt is, en derhalve de zaak bij een gemotiveerde beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vorderingen voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

(3) Zie *Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1970-1971 - nr. 1065/1 - 29 juli 1971*. - Wetsontwerp -, dat ertoe strekt in iedere kriegsraad te velde, die buiten 's Lands grondgebied zitting houdt, een afdeling « jeugdrechtbank » op te richten, die ook zou kennis nemen van de problemen van burgerlijk recht welke,

krachtens de wet van 8 april 1965 aan de jeugdrechtsbanken in België worden voorgelegd.

Naar luid van de Memoire van toelichting van dit wetsontwerp, zijn er immers in de gezinnen van Belgische militairen bij de Belgische Krijgsmacht in Duitsland meer dan 21.000 minderjarigen die geen militair zijn.

Zie dienaangaande de belangwekkende bijdragen van de hr. H. Bosly, advocaat-generaal bij het Militair Gerechtshof: «*L'Armée et la protection de la jeunesse*», in Ann. de Droit, B. XXXI - 1971 - nrs. 1 - 2, blz. 157 tot en met 176, en meer bepaald blz. 170 tot en met 176.

(4) Zie o.m.: Parl. Besch. - Senaat - Zitt. 1965-1966 - nr. 89 - 1 februari 1966 - Verslag van de hr. Ligot namens de Senaatscommissie voor de Justitie - blz. 9 en 10.

Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1966-1967 - nr. 4/VI - nr. 2 - 12 januari 1967 - Verslag van de hr. Jeunehomme namens de Kamercommissie voor de Justitie - blz. 13 en 14.

Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1968-1969 - nr. 4/VI - nr. 2 - 21 december 1968 - Verslag van de hr. Lindemans namens de Kamercommissie voor de Justitie - blz. 7 tot 26.

Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1970-1971 - nr. 4/VI - nr. 3 - 18 februari 1971 - Verslag van de hr. Lindemans namens de Kamercommissie voor de Justitie - blz. 3 tot 6.

(5) Zie in «*Annales de droit*» - T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2 - de verslagen van:

1°/ Raymond Charles, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, buitengewoon hoogleraar aan de U.C.L., voorzitter van de Nationale Raad voor de Jeugdbescherming: «*Les activités des comités de protection de la jeunesse et du Conseil national*», blz. 7 tot en met 24.

2°/ Mevrouw Gerda De Bock, prof. aan de R.U.G.: «*Commentaire sur l'application de l'article 2 de la loi du 8 avril 1965 et plus particulièrement sur le problème de la sélection des cas et de l'adhésion des parents*», blz. 25 tot en met 42.

3°/ Albert Kebers, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel: «*L'évolution de la puissance paternelle*», blz. 43 tot en met 55.

4°/ F. Poelman, eerste substituut-procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel: «*Le rôle du ministère public dans les matières civiles concernant les mineurs*», blz. 57 tot en met 88.

5°/ E. Verboven, vrederechter te Brussel en Jean-Marie Piret, substituut-procureur des Konings te Brussel: «*Les mesures à l'égard des parents*», blz. 89 tot en met 114.

6°/ L. Basch, eerste substituut-procureur des Konings te Brussel en kabinetsadviseur van de hr. Minister van Justitie: «*Les mesures à l'égard des mineurs*», blz. 115 tot en met 139.

7°/ E. Frencken, onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel en assistent aan de U.L.B.: «*Le rôle dévolu au juge d'instruction*», blz. 141 tot en met 156.

8°/ H. Bosly, advocaat-generaal bij het Militair Gerechtshof: «*L'armée et la protection de la jeunesse*», (op. cit. onder voornoot (3)), blz. 157 tot en met 176.

9°/ J.P. Cloquet, directeur van de Federatie der gespecialiseerde instellingen van hulp aan de jeugd (Caritas Catholica): «*Commentaire des arrêtés relatifs à l'agrément et au taux d'entretien*», blz. 177 tot en met 190.

10°/ Mevrouw Simone Huynen, directeur-generaal van de Dienst Jeugdbescherming bij het Ministerie van Justitie, docent aan de R.U.L.: «*Conclusions*», blz. 191 tot en met 197.

(6) Zie:

1°/ Mevr. J. Dalcq-Depoorter: «*Propositions pour un tribunal de la famille - Colloque du 6 février 1971*», J.T. 1971, blz. 172 en 173.

2°/ Caron, Voorzitter van de «*Tribunal de grande instance*», te Lille: «*La Chambre de la famille française - Organisation - Perspectives législatives*», J.T. 1971, blz. 193 en 194.

3°/ Claude Allaer, eerste ondervoorzitter van de «*Tribunal de grande instance*» te Lille: «*L'expérience lilloise*», J.T. 1971, blz. 194 tot en met 198.

4°/ Mr. James Graham Hall, beroepsrechter in het vrederecht van Londen-Noord: «*Propositions pour la Grande-Bretagne - Le tribunal local pour les affaires familiales*», J.T. 1971, blz. 211 en 212.

5°/ Jacques-Léo Hirsch, advocaat bij het Hof van beroep te Brussel: «*Pour un tribunal de la famille*», J.T. 1971, blz. 212 en 213.

6°/ Albert Kebers, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel: «*La pratique en Belgique*», J.T. 1971, blz. 213 tot en met 215.

7°/ L. Slachmuylder, raadsheer in het Hof van beroep te Brussel, professor aan het Rijksinstituut voor Sociale Studiën, en ere-lid van de «*Association Internationale des magistrats de la jeunesse*»; «*Synthèse des travaux*» («*du colloque sur les juridictions familiales*»), J.T. 1971, blz. 229 tot en met 232; «*Le Service Social*», nr. 1 - 1971 - blz. 1 tot en met 16.

8°/ Guy Blondeel, leidend jeugdrechter te Brussel: «*Pour un tribunal de la famille*», J.T. 1971, blz. 693-694.

(7) Voor meer bijzonderheden moge ik verwijzen naar mijn bijdrage in het «*Tijdschrift voor Privaatrecht*» (T.P.R. - «*De civielrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen in de nieuwe wet jeugdbescherming*», - 1965, nr. 3, blz. 311 en

volgende, meer bepaald blz. 314 tot en met 328, alsook naar mijn uiteenzetting op het «*Vlaams Interuniversitair Rechtscongres*», ingericht door het «*Vlaams Rechtsgenootschap bij de Rijksuniversiteit te Gent*», op 31 januari 1968: «*Algemene inleiding tot de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming*» - «*Temis*» - eerste jaargang - nr. 4 - jubileumnummer - blz. 60 tot 79.

(7 bis) Zie ook A. Toulemon: «*La famille, la nature et le bon sens*» - Gazette du Palais, 1972, nrs. 152-153, blz. 18.

Gaston Fedou, voorzitter van de kinderrechtsbank en van de familiekamer van Parijs, en voorzitter van de Internationale Vereniging der magistraten voor de jeugd: «*L'expérience française de la chambre de la famille*», Revue trimestrielle de droit sanitaire et social, 1971, nr. 25 - januari-maart, blz. 2.

(8) Hun opdracht is immers: «*op te treden wanneer de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van een minderjarige gevaar loopt wegens het milieu waarin hij leeft of wegens zijn bezigheden, of wanneer de omstandigheden waarin hij wordt opgevoed door het gedrag van degenen die hem onder hun bewaring hebben, gevaar opleveren*» - (art. 2, eerste lid), van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming).

(9) Geert Baert, advocaat bij het Hof van beroep te Gent, in zijn preadvies: «*Beschouwingen over de burgerrechtelijke bepalingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming*», uitgebracht op het XXIIIste Congres van de «*Vlaamse Juristenvereniging*», Sectie II - Jeugdbescherming -, te Leuven, op 11 mei 1968 - R.W. 1967-1968, kol. 1610 en 1611.

(10) Willy Delva, Professor aan de R.U.G.: «*Beschouwingen over de burgerrechtelijke bepalingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming*», uiteenzetting op het «*Vlaams Interuniversitair Rechtscongres*», ingericht door het «*Vlaams Rechtsgenootschap bij de Rijksuniversiteit te Gent*», op 31 januari 1968 - «*Temis*» - eerste jaargang - nr. 4 - jubileumnummer - blz. 84 en 85.

(11) Zie Geert Baert, op. cit. onder voornoot (9) hierboven, R.W. 1967-1968, kol. 1610 en 1611.

(12) Mevr. Gerda De Bock, professor aan de R.U.G.: «*Beschouwingen naar aanleiding van de nieuwe wet op de jeugdbescherming*» - R.W. 1965-1966 - kol. 228 - «*Commentaires sur l'application de l'article 2 de la loi du 8 avril 1965 et plus particulièrement sur le problème de la sélection des cas et de l'adhésion des parents*» - Ann. Dr. - T. XXXI - 1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 35.

(13) Zie dienaangaande de uiteenzetting van de hr. Frans Van Heule, ondervoorzitter van en jeugdrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, in zijn preadvies: «*De nieuwe wet op de jeugdbescherming*», uitgebracht op het XXIIIste Congres van de «*Vlaamse Juristenvereniging*», Sectie II - Jeugdbescherming - te Leuven op 11 mei 1968 -, R.W. 1968-1969, kol. 1637 en 1638.

(14) Eerste waarborg: de preventieve aktie van de jeugdbeschermingscomités heeft geen betrekking op ouders, die opgewassen zijn om zelf hun opvoedende opdracht te vervullen; het toepassingsveld van die preventieve aktie wordt enkel beperkt tot familiale milieus, die door onwetendheid, onvoegdheid of onverschilligheid hun opvoedende opdracht niet zonder hulp kunnen volbrengen (Parl. Besch. - Senaat - Zitt. 1964-1965, nr. 153 - 25 februari 1965 - Verslag namens de Senaatscommissie voor de Justitie uitgebracht door de hr. E. Van Bogaert);

Tweede waarborg: in laatst vermeld geval, mag de preventieve sociale aktie niet door het jeugdbeschermingscomité zelf worden uitgevoerd; de rechtstreekse tussenkomst in de schoot van de betrokken gezinnen moet worden toevertrouwd aan de technische diensten die het jeugdbeschermingscomité bijstaan, met name: de sociale dienst voor jeugdbescherming, het medisch-psychologisch centrum en het centrum van eerste onthaal voor het onderbrengen van minderjarigen (artt. 5 en 64 van de wet - K.B. van 3 december 1969; K.B. van 12 maart 1970; M.B. van 16 maart 1970).

Derde waarborg: de preventieve sociale aktie mag slechts worden ingesteld voor zover de hulp van het jeugdbeschermingscomité «*aangevraagd of aanvaard wordt door de personen die over de minderjarige de ouderlijke macht uitoefenen of hem, in rechte of in feite, onder hun bewaring hebben*» (art. 2 - tweede lid van de wet).

Men raadplege verder in dat verband Procureur-generaal Jean Constant: «*La protection sociale et judiciaire de la jeunesse*», openingsrede vóór het Hof van beroep te Luik op 1 september 1965, R.D.P. 1965-1966, blz. 387 tot 192, nrs. 21 tot en met 23, en nrs. 26 tot en met 28; J.T. 1965, blz. 536 - nrs. 21 tot en met 23, en blz. 536-537, nrs. 26 tot en met 28.

Frans Van Heule, op. cit., R.W. 1968-1969, kol. 1638.

Pierre Huvelle: «*La protection sociale de la jeunesse*», Ann. de Droit - T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2 - blz. 25 tot 27.

Raymond Charles, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie en Voorzitter van de Nationale Raad voor Jeugdbescherming: «*Les activités des Comités de protection de la jeunesse et du Conseil national*», Ann. de Droit, T. XXXI - 1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 12 en 13.

(15) Procureur-generaal Jean-Constant, op. cit., R.D.P. 1965 - 1966, blz. 385, nr. 17; J.T. - 1965 - blz. 535 - nr. 17. Ad ocaat-generaal Raymond Charles, op. cit., blz. 9.

(16) Zie o.m. Florimond Lox, gewezen jeugdrechter te Brussel, thans raadshoofd en jeugdrechter in hoger beroep in het Hof van beroep te Brussel: «Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming» - «Het Kind» - 1965, nr. 3, blz. 15 - Prof. Gerda De Bock, op. cit. - Ann. Dr. - T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 38.

(17) Zie voor het commentaar van al deze gevallen Frans Van Heule, op. cit., R.W. 1968-1969, kol. 1638 tot en met 1662.

(18) Zie: Pierre Denis: «Les dispositions de droit social relatives aux mineurs», Ann. de Droit - T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2 - blz. 127 tot en met 139.

(19) Zie: Jean-Marie Piret, substituuat - procureur des Konings te Brussel: «Les mesures à l'égard des parents», Ann. de Droit - T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2 - blz. 144 tot en met 152.

(20) Zie: Jean-Marie Piret, op. cit., onder voetnoot (19), blz. 152 tot en met 163.

(21) Zie: Florimond Lox, gewezen jeugdrechter te Brussel, thans raadshoofd en jeugdrechter in hoger beroep in het Hof van beroep te Brussel: «Les mesures à l'égard des mineurs», Ann. de Droit, T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2 - blz. 165 tot en met 197.

«De jeugdrechter en de jeugdbescherming», uiteenzetting op het Vlaams Interuniversitair rechtscongres ingericht door het «Vlaams Rechtsgenootschap bij de Rijksuniversiteit te Gent, op 31 januari 1968 - «Temis» - eerste jaargang - nr. 4 - jubileumnummer - blz. 92 tot 110.

(22) Artt. 79, 102 en 210 van het Gerechtelijk Wetboek, waarvan het 119° van art. 1 van art. 2 der wet van 10 oktober 1967, de artt. 7 en 10 van de wet van 8 april 1965 heeft ongeheven.

(23) Zie: Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1962-1963 - nr. 637/1 - 13 september 1963, Wetsontwerp, Memorie van toelichting, blz. 5, litt. B., en 17, waar o.m. verklaard wordt: «de rechters in de jeugdrechtbank zullen worden benoemd «met inachtneming van het belang dat zij in het onaangepaste kind stellen en van hun bijzondere geschiktheid».

Zie ook: Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1963 - 1964 - nr. 637/7 - 27 oktober 1964 - Verslag uit naam van de Kamercommissie voor de Justitie uitgebracht door Mevr. de Riemaecker - Legot en wijlen de hr. Terwagne, blz. 19, in fine, en 20.

Men raadplege eveneens de circulaire van de hr. Minister van Justitie Pierre Wigny van 29 augustus 1966 - Verzameling, 1966, blz. 11 en 12.

Met betrekking tot de scholing van de jeugdrechters moge ik verwijzen naar het verslag uitgebracht door Mevrouw E. Verboven, alsdan jeugdrechter te Brussel, op het Congres van de «Internationale Vereniging der magistraten van de Jeugd», te Genève, in juli 1970: «Le magistrat de la jeunesse ou l'autorité compétente dans la communauté», gepubliceerd in «Le Service Social», nr. 1, januari-februari 1970, blz. 8 tot 12.

(24) Zie: Procureur - generaal Jean Constant, op. cit., R.D.P. 1965 - 1966, blz. 400, nr. 44 en de voetnoot (83); J. T. 1965, blz. 539, nr. 44 en zelfde voetnoot.

(25) Parl. Hand. - Kamer - Zitt. 1964 - 1965 - Vergadering van 18 november 1964 - Verslag van wijlen de hr. Terwagne, blz. 7, kol. 2, in fine.

(26) Zie art. 64 van de wet van 8 april 1965, zoals het gewijzigd werd bij art. 1 van de wet van 25 juni 1969, alsook het K.B. van 12 maart 1970 betreffende de werving van de vaste afgevaardigden bij de jeugdbescherming, en het M. B. van 16 maart 1970 betreffende het vergelijkend examen voor toelating tot de stage van vaste afgevaardigde bij de jeugdbescherming.

Het geldt echter een algemene vaststelling dat het aantal van deze afgevaardigden thans in functie volstrekt ontoereikend is om hun talrijke opdrachten degelijk en met de vereiste spoed te kunnen vervullen. (Zie in dat verband de reportage in «Het Laatste Nieuws» - 28 juli 1969 - «Is dit jeugdbescherming - Schromelijk tekort aan personeel en uitrusting»).

(27) Buiten de gewone politieke diensten, zal het openbaar ministerie eerlang beschikken over de diensten van de jeugdpolitie, waarvan de oprichting voorzien wordt door art. 65 van de wet van 8 april 1965, zoals het aangevuld werd bij het enig artikel van de wet van 19 maart 1971, en uitgewerkt door het K.B. van 21 mei 1970 tot instelling van eenheden van jeugdpolitie en houdende statuut van de officieren en agenten van die politie, door het K.B. van 21 mei 1971 tot vaststelling van nadere regelen betreffende de ambtsuitoefening van de officieren en agenten van de jeugdpolitie, en door het M.B. van 21 juni 1971 tot regeling van de bekwaamheidsexamens voor kandidaten tot het ambt van officier en van agent van de jeugdpolitie.

(28) Zie o.m. in dat verband: F. Poelman, eerste substituuat-procureur des Konings te Brussel: «Le rôle du ministère public dans les matières civiles concernant les mineurs» -

Ann. de droit - T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 57 tot en met 88. - L. Busch, eerste substituuat-procureur des Konings te Brussel en kabinetsadviseur van de Minister van Justitie: «Les mesures à l'égard des mineurs» - Ann. de droit - T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 122 tot en met 139.

(29) O.m. bij toepassing van art. 872 van het Gerechtelijk Wetboek - Zie dienaangaande de beschouwingen van advocaat-generaal A. Meeus, thans raadshoofd in het Hof van Cassatie: «Le ministère public dans l'action judiciaire» - Ann. de droit - T. XXVIII/1968 - nrs. 3 - 4 - blz. 382 en 383 en de voetnoten.

(30) Zie daarover meer bijzonderheden in mijn bijdrage in het «Tijdschrift voor Privaatrecht» (T.P.R.): «De civielrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen in de nieuwe wet jeugdbescherming» - 1965 - nr. 3 - blz. 311 en voetnoot (2), blz. 312 en de voetnoten (1), (2) en (3), en blz. 313, voetnoot (1).

(31) Procureur-generaal Jean Constant, op. cit., onder voetnoot (14) - R.D.P. 1965 - 1966, blz. 405, nr. 54; J.T. 1965, blz. 553, nr. 54.

(32) Ter herinnering nochtans zijn die bevoegdheden de volgende:

1°/ het beslechten van het geschil tussen de vader en de moeder indien zij het niet eens zijn over het al dan niet verlenen van hun toestemming tot het huwelijk van hun minderjarig kind (art. 148 - B.W. gewijzigd door art. 13-1 van de wet van 8 april 1965);

2°/ op vordering van de procureur des Konings, het verlenen aan het minderjarig kind van toestemming tot zijn huwelijk, als de jeugdrechtbank de weigering van de ouders tot dit huwelijk een misbruik acht te zijn (art. 160 bis - B. W., ingevoegd door art. 13-2 van de wet van 8 april 1965);

3°/ de macht om, na de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding of na de scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten, op verzoek hetzij van partijen of van een ervan, hetzij van de procureur des Konings, wijzigingen aan te brengen, in het belang van de kinderen, aan de overeenkomst gesloten of aan de beschikkingen getroffen aangaande het bestuur over de persoon en over de goederen van die kinderen (art. 302 en 311 bis - B.W., zoals zij vervangen werden respectievelijk door art. 16 en art. 17 - 2 van de wet van 8 april 1965);

4°/ het beslissen over het al dan niet homologeren van de akte van adoptie of wettiging door adoptie, zomede over het al dan niet herroepen ervan, wanneer het aangenomen kind minderjarig is (artt. 355 eerste twee leden, 356, vierde lid, en 360, derde lid - B.W., gewijzigd of vervangen door art. 18 - 1, 2 en 3 van de wet van 8 april 1965);

5°/ het statuëren over het verhaal van de moeder tegen de doorslaggevende beslissing van de vader bij hun gezamenlijke uitoefening, gedurende het huwelijk, van het ouderlijk gezag, of wanneer het kind, zonder toestemming van zijn ouders, het ouderlijk huis wil verlaten (artt. 373 en 374 - B.W., vervangen door art. 19 - 1 en 2 van de wet van 8 april 1965);

6°/ het beslechten van geschillen gerezen tussen de ouders, bij hun gezamenlijk beheer, gedurende het huwelijk, van de persoonlijke goederen van hun minderjarige kinderen, wanneer de moeder het niet eens is met de principieel doorslaggevende wil van de vader (art. 389, eerste lid, B.W., zoals het bij art. 20-1, eerste lid, van de wet van 8 april 1965 vervangen wordt);

7°/ op vordering van de procureur des Konings, het bepalen van de voorwaarden voor de aanwending van geldsommen die aan een minderjarige toekomen, wanneer kan gevreesd worden dat die geldsommen niet in zijn belang worden gebruikt (art. 389, derde lid, B.W., zoals het bij art. 20-1, derde lid, van de wet van 8 april 1965 in die bepaling werd ingevoerd); zie in dit verband de circulaire van de procureur-generaal te Gent, R. nr. 1/67 van 3 januari 1967; R. nr. 2/71 en RA. 3/71 van 14 januari '71, en R. nr. 40/71 - RA. nr. 25/71 van 3 september '71.

8°/ het beslissen over de aanvraag tot ontvoogding van de minderjarige die de volle leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt, hetzij op verzoek van de ouders of van een hunner, hetzij op verzoek van de voogd, hetzij op gunstig advies van de familieraad wanneer die minderjarige geen ouders meer heeft (artt. 477, 478 en 479 - B.W., zoals zij bij art. 21-1, 2 en 3 van de wet van 8 april 1965 vervangen worden);

9°/ het intrekken van die ontvoogding, op verzoek van de ouders, van de voogd, van de familieraad, of van de procureur des Konings na advies van de vrederechter, voorzitter van de familieraad die over de ontvoogding heeft beraadslaagd, wanneer gebleken is dat de ontvoogde minderjarige er niet toe in staat is zichzelf te leiden of wiens verbintenissen ingevolge art. 484 - B.W. zijn verminderd (art. 485 - B.W., zoals het bij art. 21 - 4 van de wet van 8 april 1965 vervangen wordt);

10°/ het verlenen aan de ontvoogde minderjarige, die volle achttien jaar is, van de machtiging om handel te drijven, wanneer de minderjarige geen ouders meer heeft, of ingeval die ouders het daarover niet eens zijn (art. 4 van het

Wetboek van koophandel, eerste boek, eerste titel, «Kooplieden», zoals dit artikel vervangen werd door art. 24 - 1 van de wet van 8 april 1965;

11°/ het intrekken van de machtiging om handel te drijven, op verzoek van de vader of de moeder, of op vordering van de procureur des Konings, na advies van de vrederechter die de familieraad heeft voorgezeten waarin over deze machtiging werd beraadslaagd (art. 5 van het Wetboek van koophandel, eerste boek, eerste titel, «Kooplieden», zoals dit artikel vervangen werd door art. 24-2 van de wet van 8 april 1965);

12°/ op verzoek van het openbaar ministerie of van een lid van de familie, het verlenen aan de minderjarige van de machtiging tot het verhuren van zijn arbeid, wanneer zijn ouders of zijn voogd hem die machtiging weigeren (art. 34 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst, zoals het vervangen wordt door art. 25 - 1 van de wet van 8 april 1965);

13°/ op verzoek van het openbaar ministerie of van een lid van de familie, het verlenen aan de minderjarige, wanneer zijn belang dit vordert, van de machtiging het loon van zijn arbeid te ontvangen en er geheel of gedeeltelijk over te beschikken, ofwel voor hem een te allen tijde afzetbare bijzondere voogd aan te stellen, met opdracht over dit loon te beschikken voor de behoeften van zijn pupil (art. 36 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst, zoals het vervangen wordt door art. 25-3 van de wet van 8 april 1965); art. 28 van de wet van 21 november 1969 heeft sindsdien art. 40 van de wet van 10 maart 1900 gewijzigd, door te bepalen dat het aldus vervangen art. 36 van deze laatste wet ook van toepassing is op het even welke vergoeding door een derde aan de minderjarige verschuldigd uit hoofde van diens arbeid.

14°/ op verzoek van het openbaar ministerie of van een lid van de familie, het verlenen aan de minderjarige van volle achttien jaar van de machtiging tot het aangaan, doch enkel in het Rijk, van een verbintenis in verband met de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst en zijn inschrijving op de monsterrol van een schip, wanneer zijn ouders of zijn voogd hem die machtiging weigeren (art. 102, eerste en tweede lid, van de wet van 5 juni 1928, houdende regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst, zoals die bepalingen vervangen worden door art. 26 van de wet van 8 april 1965);

15°/ Sinds de wet van 8 april 1965, komt er nog bij: de bekrachtiging van de overeenkomst waarbij de pleegvoogdij van een niet ontvoogd minderjarig kind tot stand komt; de eventuele veroordeling van de pleegvoogd om het pleegkind schadeloos te stellen indien het, bij zijn meerderjarigheid, niet in staat is om de kost te verdienen; het bepalen, in geval van geschil, van het bedrag en de aard van de middelen van bestaan die het behoeftig pleegkind, bij het overlijden van de pleegvoogd, uit diens nalatenschap moet verkrijgen; het ten einde stellen van de pleegvoogdij (art. 1 tot en met 6 van art. 3 der wet van 21 maart 1969, ingevoegd in boek I, titel X, hoofdstuk II bis - B. W.).

(33) Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1962/1963 - nr. 637/1 - 13 september 1963 - Wetsontwerp - Memorie van toelichting - blz. 17.

(34) In de uiteindelijk definitief goedgekeurde tekst van de wet zijn die bepalingen de artikels 12 tot en met 28 geworden.

(35) Zie: *Albert Kebers*, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel: «*Les dispositions de droit civil relatives aux mineurs*», Ann. de dr., T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2, - blz. 87.

(36) Zie: *Mevrouw Simone Huynen*, op. cit., onder voetnoot (5 - 10°), Ann. de dr., T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2 - blz. 194.

(37) Zie *ibidem* - blz. 194.

(38) Moge eraan herinnerd worden dat, zo wettelijk genot en wettelijk beheer attributen zijn van de ouderlijke macht welke samen naast elkaar bestaan, principieel de ene evenwel volkomen onafhankelijk staat van de andere (Zie: *De Page*, I, 3de uitg., nr. 810, blz. 933).

(39) 1°/ Art. 236 - B.W., vervangen bij art. 14 - 1 van de wet van 8 april 1965, en art. 307, tweede lid - B.W. vervangen bij art. 17-1 van dezelfde wet, betreffende de inhoud van het verzoekschrift houdende inleiding van de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten, werden opgeheven bij art. 18 in Titel III, hoofdstuk II, afdeling I van de opheffingsbepalingen uit art. 2 - Wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek (ingevolge K.B. van 15 mei 1970, art. 2), doch vervangen door de artikelen 1254 en 1306 van het Gerechtelijk Wetboek.

2°/ Art. 239 - B.W., vervangen bij art. 14 - 2 van de wet van 8 april 1965, en art. 307, tweede lid - B.W., vervangen bij art. 17 - 1 van dezelfde wet, (betreffende de verschijning van de echtgenoten vóór de rechter, met het oog op eventuele verzoening, en de uitwerkselen van het slagen in of de mislukking van die poging), werden opgeheven door

hetzelfde hierboven vermelde artikel van de opheffingsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, doch vervangen door de artikelen 1258 en 1306 van dit wetboek.

3°/ Artt. 267 en 268 - B.W., respectievelijk vervangen bij art. 14 - 4 en art. 14 - 5 van de wet van 8 april 1965, en art. 307, tweede lid - B.W., vervangen bij art. 17 - 1 van dezelfde wet (betreffende de voorlopige maatregelen ofwel door beide echtgenoten bij een door de rechter bekrachtigde overeenkomst geregeld, zoniet aan beide echtgenoten door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, rechtsprekend in kortgeding, opgelegd met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen zowel van de partijen als van de minderjarige kinderen, gedurende de procedure), werden opgeheven door hetzelfde hierboven vermelde artikel van de opheffingsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, doch vervangen door de artikelen 1279, 1280 en 1306 van dit wetboek.

4°/ Artt. 280 - 1°, 283 - 2° en 284 - B.W., respectievelijk vervangen of aangevuld bij art. 15 - 1, 2 en 3 van de wet van 8 april 1965, betreffende sommige wettelijke voorschriften met betrekking tot de echtscheiding door onderlinge toestemming, en tot de bescheiden die door de hierbij betrokken echtgenoten dienen te worden overgelegd of door de oudste notaris aan de procureur des Konings overhandigd, werden opgeheven door hetzelfde hierboven vermeld artikel van de opheffingsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, doch vervangen door de artikelen 1288 - 1°, 1291 - 2° en 1292, tweede lid van dit wetboek.

Moge hierbij echter de aandacht in het bijzonder worden gevestigd op de wetten van 1 juli 1972 en van 10 juli 1972 (Staatsbl. van 18 juli 1972), blz. 8160 en 8162), betreffende de «rechtspleging inzake echtscheiding door onderlinge toestemming en scheiding van tafel en bed en haar gevolgen», en op grond derwelke de aanwezigheid van notarissen voortaan niet meer vereist wordt bij de verschijningen van partijen vóór de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, terwijl de processen-verbaal van verschijning zullen opgemaakt worden door de griffier die daaraan de door partijen overgelegde stukken zal toevoegen, zodat derhalve voormeld art. 1291 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd wordt en bovenvermeld artikel 1292 door een nieuwe bepaling (art. 6 van de wet) vervangen wordt.

Zie het commentaar van eerst vermelde wet door J. P. Masson in J. T. 1972, 461-462: «*La réforme de la législation sur le divorce par consentement mutuel*».

Zie ook de circulaire van het parket-generaal te Gent R. nr. 34/72 van 27 juni 1972, waarbij voormelde, alsdan nog niet bekendgemaakte wetten, wegens praktische redenen, aan de parketten en griffies werden aangekondigd.

(40) De rechtspraak van de jeugdrechtsbanken en van de jeugdkamers van de hoven van beroep is in dat verband eenstemmig, zoals blijkt uit inzage van de talrijke beslissingen dienaangaande gepubliceerd in de jurisprudentiële documentatie, sinds januari 1967 geregeld bijgehouden door het Ministerie van Justitie, Dienst Jeugdbescherming, Deel I.

De bevoegdheid van de jeugdrechtsbank geldt eveneens voor de gevallen waarin de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed toegestaan werd tot wederzijdse grieven van de echtgenoten (Zie *Albert Kebers*, «*Les dispositions de droit civil relatives aux mineurs*», Ann. de droit, T. XXVI - 1966 - nrs. 1 - 2 - blz. 106 - nr. 30, en *Jrb. Brussel*, 2 oktober 1969, Doc. Min. Just. - 1/140, en *Jrb. Doornik*, 26 november 1969, Doc. Min. Just. - 1/158), alsook ingeval door de definitieve eindbeslissing die de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten heeft toegewezen, geen schikkingen betreffende de persoon en de goederen van de minderjarige kinderen (bij uitzondering evenwel van de levensonderhoudsuitkering - zie hieronder onder voetnoot (51) werden bepaald, zoals b.v. inzake bezoekrecht van een der ouders (Zie: *Gent*, 4 januari 1968, R.W. 1967-1968, kol. 1129 en het advies van eerste advocaat - generaal Vanhoudt, en *Geert Baert*, op. cit. onder voetnoot (9), R.W. 1967-1968, kol. 1620, nr. 39).

Niettemin beslist de jeugdrechtsbank te Gent, bij *vonnis van 4 september 1970*, (Doc. Min. Just. - I - 200) dat, ingeval van echtscheiding op grond van bepaalde feiten, toegelaten zonder dat er gestatueerd werd over de bewaring van de kinderen, de jeugdrechtsbank onbevoegd is om kennis te nemen van het verzoek van de moeder tot het verkrijgen van die bewaring; dit alleenstaand vonnis, dat bezwaarlijk kan worden bijgetreden, verwijst naar een arrest geveld door de jeugdkamer van het Hof van beroep te Brussel dd. 6 juni 1968 (Doc. Min. Just. - I - 85), doch er dient te worden opgemerkt dat dit arrest een geval betreft van echtscheiding door onderlinge toestemming (zie hieronder de voetnoot (41)).

(41) Inderdaad, in strijd met de zienswijze van sommige commentatoren van de wet van 1965, meer bepaald van het door haar art. 16 vervangen art. 302 - B.W. (Zie o.m. *Albert Kebers*: «*Les dispositions de droit civil relatives aux mineurs*», Ann. de droit, T. XXVI/1966 - nrs. 1 - 2, blz. 110 - *Geert Baert*, op. cit. onder voetnoot (9), R.W. 1967-1968,

kol. 1619 - nr. 37), is de rechtspraak sindsdien over die bevoegdheid verdeeld geraakt.

Immers, terwijl aanvankelijk verscheidene beslissingen de bevoegdheid van de jeugdrechtsbank, op grond van voormelde commentaren, in deze materie erkenden, zoals b.v.: Rb. Brussel, 26 mei 1967, Doc. Min. Just. IV/23; J.T. 1967, 504; Jeugdr. Brussel, 20 december 1967, Doc. Min. Just. 1/59; Jeugdr. Brussel, 9 januari 1968, Doc. Min. Just. 1/61; Jeugdr. Gent, 8 februari 1968, Doc. Min. Just. 1/67; Jeugdr. Brussel, 24 oktober 1968, Doc. Min. Just. 1/108; Luik, 13 januari 1971, Doc. Min. Just. IV/89; J.T. 1971, 218; heeft de rechtspraak zich beslist georiënteerd naar de onbevoegdheid van de jeugdrechtsbank; het volstaat daartoe de volgende vonnissen of arresten te raadplegen:

Jeugdr. Gent, 22 juni 1967, Doc. Min. Just. 1/13, hervormd door voormeld arrest van Gent (Jgdk.), 8 februari 1968;

Rb. Gent, 6 januari 1968, Doc. Min. Just. IV/60;

Jeugdr. Dinant, 23 januari 1968, dat echter wel de bevoegdheid aanvaardt voor de wijziging van het bezoekrecht, Doc. Min. Just. 1/62;

Jeugdr. Mechelen, 3 april 1968 Doc. Min. Just. - 1/105;

Jeugdr. Antwerpen, 26 april 1968, id. 1/137;

Brussel (Jgdk.), 6 juni 1968, id. 1/85;

Brussel (Jgdk.), 6 juni 1968, id. 1/85;

Brussel (Jgdk.), 27 juni 1968, id. 1/88;

Jeugdr. Doornik, 27 december 1968, id. 1/114;

Jeugdr. Brugge, 4 februari 1969, id. 1/126;

Jeugdr. Brussel, 27 maart 1969, id. 1/122;

Jeugdr. Antwerpen, 29 april 1969, id. 1/138;

Jeugdr. Verviers, 3 juni 1969, id. 1/131;

Jeugdr. Brussel, 11 augustus 1969, id. 1/136;

Jeugdr. Brussel, 11 augustus 1969, id. 1/139;

Jeugdr. Antwerpen, 16 oktober 1969, id. 1/143;

Brussel (Jeugdk.), 6 november 1969, id. 1/147;

Rb. Brussel, 19 december 1969, id. IV/80;

Jeugdr. Doornik, 15 april 1970, id. 1/180;

Rb. Hasselt, 7 september 1971, id. IV/96.

Men raadplege eveneens het belangwekkend advies van eerste substituut-procureur des Konings de Thibault de Boesinghe vóór het bevelschrift van de Voorzitter van de rechtbank te Brussel van 8 december 1970, J. T. 1971, blz. 28, alsook Luik, 13 januari 1971, J.T. 1971, blz. 218, en Albert Kebers, op. cit. onder voetnoot (5 - 3°), Ann. de droit, T. XXXI - 1971 - nrs. 1 - 2, blz. 50 en 51.

(42) Zie Albert Kebers, op. cit. onder voetnoot (5 - 3°), Ann. de droit, T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2, blz. 53 en voetnoot (24). - Cl. Delnoy - Margrève: «La puissance paternelle après la loi du 8 avril 1965», Ann. Fac. dr. Liège, 1967, 203. - Geert Baert, op. cit. onder voetnoot (9), R. W. 1967 - 1968, kol. 1615, nr. 18.

Hebben zich t.o.v. dergelijke geschillen bevoegd verklaard: Jeugdr. Brussel, 20 december 1966, Doc. Min. Just. 1/16 en J. T. 1967, 208;

Jeugdr. Namen, 17 januari 1967, id. 1/1;

Jeugdr. Brugge, 7 november 1967, id. 1/42;

Jeugdr. Brussel, 19 december 1967, id. 1/57 en 1/58;

Jeugdr. Brussel, 31 januari 1968, id. 1/65;

Jeugdr. Brussel, 4 april 1968, id. 1/80;

Brussel (Jgdk.), 2 mei 1968, id. 1/148;

Jeugdr. Brussel, 12 maart 1969,

(mits toepassing van de Spaanse wet van 11 juni 1948), id. 1/118;

Jeugdr. Brussel, 21 april 1969,

(mits toepassing van het art. 240

van het Congolees B.W.), id. 1/124;

Jeugdr. Dinant, 30 juni 1969, id. 1/135;

Brussel (Jgdk.), 2 oktober 1969, id. 1/149;

Jeugdr. Antwerpen, 21 november 1969, id. 1/156;

Brussel (Jgdk.), 25 februari 1970, id. 1/198;

Brussel (Jgdk.), 19 maart 1970, id. 1/177;

Jeugdr. Brussel, 21 oktober 1971, id. 1/223;

Hebben daarentegen hun onbevoegdheid opgeworpen:

Jeugdr. Luik, 23 januari 1967, Doc. Min. Just. 1/18 en

J. T. 1967, 206 en de noot van advocaat J. L. Hirsch;

Kortg. Namen, 26 juni 1967 Doc. Min. Just. - IV/42;

Jeugdr. Chareleroi, 2 december 1967, Doc. Min. Just. I/76

en J. T. 1968, 221;

Jeugdr. Charleroi, 10 februari 1968, J.T. 1968, 221;

Jeugdr. Namen, 8 oktober 1968, Doc. Min. Just. - 1/104;

Jeugdr. Doornik, 14 mei 1969, id. 1/130;

Jeugdr. Brussel, 2 oktober 1969, id. 1/141;

Jeugdr. Brussel, 16 november 1970, id. 1/194;

Jeugdr. Brussel, 30 november 1970, id. 1/195;

Zie ook:

Kortg. Luik, 7 november 1966, id. IV/29;

Rb. Brussel, 18 maart 1967, id. IV/17.

(43) Op 28 april 1970 werd inderdaad door Mevrouw De Riemaecker-Legot een wetsvoorstel bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend strekkende o.m. tot wijziging van art. 373 - B.W. (Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1969-1970 - nr. 662/1). Na het indienen van amendementen door de

Regering (Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1969-1970 - nr. 662/2) en wijzigingen van het voorstel door de Kamercommissie voor de Justitie (Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1970-1971 - nr. 662/3 - 17 maart 1971 - Verslag van de hr. Van Lith de Jeude), werd het ontwerp gestemd door de Kamer (Parl. Hand. - Kamer - 25 maart 1971); zijn art. 2 luidt als volgt: «Artikel 373 van hetzelfde Wetboek (B.W.) wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Gedurende het huwelijk en behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, oefenen de ouders gezamenlijk het gezag uit over de persoon van hun minderjarige kinderen. Is er geen overeenstemming tussen de ouders, dan kan ieder van hen het geschil vóór de jeugdrechtsbank brengen».

Parl. Besch. - Senaat - Zitt. 1970-1971 - nr. 360 - 25 maart 1971 - (Ontwerp overgezonden door de Kamer). Naar luid van het verslag, wordt door het ontwerp meer in het bijzonder het geval bedoeld van feitelijk gescheiden ouders.

(44) Zie Albert Kebers: «La pratique en Belgique», J. T. 1971, 214, kol. 2 - Albert Kebers, op. cit. onder voetnoot (5 - 3°), Ann. de droit, T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2, blz. 54.

(45) Zie o.m.:

Rb. Brussel, 18 maart 1967, Doc. Min. Just. - IV/18;

Jeugdr. Brussel, 30 juni 1967, id. 1/15;

Jeugdr. Brugge, 16 mei 1968, id. 1/84;

Jeugdr. Doornik, 19 maart 1969, id. 1/127;

Jeugdr. Turnhout, 19 maart 1969, J. T. 1969, 425;

Anders: Jeugdr. Luik, 8 maart 1971, Doc. Min. Just. - 1/213,

doch dit vonnis betreft de toepassing van art. 260 van het Italiaans B.W.

(45) bis

Rb. Antwerpen, 27 januari 1967, Doc. Min. Just. IV/13;

Rb. Brussel, 28 april 1967, id. IV/22.

(46) Zie o.m.:

Kortg. Luik, 7 oktober 1966, Jur. C.A.L. 1966/1967, blz. 83;

Jeugdr. Brussel, 17 februari 1967, Doc. Min. Just. 1/19;

Jeugdr. Doornik, 10 mei 1967

(2 vonnissen id. id. 1/7 en 8;

Brussel (Jgdk.), 13 juni 1968 id. 1/87;

Jeugdr. Brussel, 22 juni 1970 id. 1/182.

(47) Brussel (Jgdk.), 27 mei 1971, Doc. Min. Just. - 1/19 en J.T. 1972, 389 met belangwekkende noot van Mevrouw Denyse Chabot-Leonard.

(48) Kortg. Luik, 8 februari 1967, Doc. Min. Just. IV/15;

Jeugdr. Dinant, 24 oktober 1967, id. 1/40;

Rb. Brussel, 10 november 1967, id. IV/63;

(49) Jeugdr. Doornik, 10 mei 1967, id. 1/9.

(50) Jeugdr. Kortrijk, 28 oktober 1969, id. 1/152.

(51) 1° Beslissingen die de onbevoegdheid van de jeugdrechtsbank voorhouden:

Rb. Bergen, 12 januari 1967, J.T. 1967, 166;

Rb. Brussel, 14 januari 1967, Doc. Min. Just. IV/36; J.T. 1967, 261;

Rb. Brussel, 1 februari 1967, J.T. 1967, 331;

Jeugdr. Antwerpen, 25 mei 1967, Doc. Min. Just. - I/11 en

R.W. 1967-1968, kol. 649;

Jeugdr. Antwerpen, 25 mei 1967, Doc. Min. Just. - I/50 en

R.W. 1967-1968, kol. 649;

Brussel (Jgdk.), 22 juni 1967, Doc. Min. Just. - I/23 en

J.T. 1967, 631;

Rb. Brussel 29 september 1967, Doc. Min. Just. IV/40;

Jeugdr. Brugge, 2 november 1967, id. I/41;

Jeugdr. Dinant, 30 januari 1968 id. I/63;

Vreder. Namen, 3 mei 1968, id. IV/66;

Jeugdr. Kortrijk, 18 juni 1968, R.W. 1968-1969, kol. 1867;

Brussel, 3 oktober 1968, J.T. 1969, 335.

2° Beslissingen waarbij de jeugdrechtsbank haar bevoegdheid wel aanvaardde:

Jeugdr. Brussel, 11 april 1967, J.T. 1967, 316;

Rb. Brussel, 29 september 1967, J.T. 1968Y, 240;

Rb. Brussel, 7 november 1967, Pas. 1968, III, 9;

Rb. Brussel, 5 december 1967, Pas. 1968, III, 12;

Jeugdr. Nijvel, 13 december 1967, Doc. Min. Just. I/55;

Jeugdr. Luik, 6 mei 1968, id. I/83;

Jeugdr. Brussel, 12 juni 1968, id. I/86;

Jeugdr. Dinant, 10 juni 1969, J.T. 1969, 735;

Jeugdr. Brussel, 16 oktober 1969, Doc. Min. Just. I/145;

Jeugdr. Brussel, 28 juni 1971 id. I/217;

Arr. Rb. Brussel, 18 oktober 1971, id. IV/97.

(52) Pas. 1964, I, 922 met de conclusiën van wijlen de procureur-generaal Hayoit de Termicourt, en 928; R.W. 1965-1966,

kol. 299; R.C.J.B. 1965, blz. 279 en de noot van Prof. François Rigaux: «Les mesures provisoires au cours de l'action poursuivie après la transcription du divorce par un des conjoints, en vue de faire constater la part de l'autre dans les causes de la rupture du lien conjugal» (blz. 288 tot en met 307).

(53) Zie de vraag gesteld door Prof. Willy Delva, op. cit. onder voetnoot (10), «Temis», eerste jaargang - nr. 4 - jubileumnummer - blz. 82, en Albert Kebers, op. cit. onder voetnoot (35), Ann. de droit, T. XXVI/1966, nrs. 1 - 2, blz. 105; -

Kortg. Doornik, 27 januari 1967, J.T. 1967, 242;

Kortg. Luik, 21 december 1967, Doc. Min. Just. IV/57;

Kortg. Luik, 28 maart 1968, Doc. Min. Just. IV/62.

Anders:

Geert Baert, op. cit. onder voetnoot (9), R.W. 1967-1968, kol. 1620 en 1621, nr. 40, met verwijzing naar Cl. Delnoy-Margrève. Rb. Brussel, 21 juni 1968, Doc. Min. Just. IV/67;

Rb. Luik, 3 februari 1970, Doc. Min. Just. IV/83.

(54) De voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg te Gent en te Brugge antwoordden neen (Zie o.m. Kortg. Gent, 2 maart 1968, R.W. 1967-1968, 1872 en de noot; Kortg. Brugge, 6 maart 1968, R.W. 1967-1968, kol. 1881; zie ook in die zin: Kortg. Voorz. Brussel, 8 september 1966, J.T. 1966, 766 en Doc. Min. Just. IV/19, te niet gedaan door Brussel, 7 december 1966, Doc. Min. Just. IV/8 en Pas. 1967, II, 175 en Kortg. Luik, 24 oktober 1967, Doc. Min. Just. IV/45), terwijl de voorzitter van de vijf andere rechtbanken de vraag eerst ontkennd, vervolgens bevestigend oplosten; intussen was dezelfde tegenstrijdige rechtspraak gerezen tussen de eerste Kamer en de vijfde Kamer van het Hof van ber. te Gent: Gent, (5e K.), 29 januari 1968, R.W. 1967-1968, 1319; Gent (1ste K.), 4 april 1968, inzake V.B. ... t./ V.H. (niet gepubliceerd), verbroken door Cass. 13 december 1968, vermeld onder voetnoot (55)

(55) Pas. 1969, I, 354 en de voetnoten (1) en (2); R.W. 1968-1969, kol. 1080 en de noot; R.C.J.B. 1969, 340 en de verhandeling van *Mevrouw Clothilde Delnoy-Margrève*: « *Ministère public et autorité parentale après la loi du 8 avril 1965* », blz. 342 tot 365.

(56) Zie de rechtspraak vermeld onder voetnoot 51 - 1° hierboven, alsook:

Cass., 23 september 1971, J.T. 1972, 29;

Arr. Rb. Luik, 18 maart 1971, J.T. 1971, 329;

Arr. Rb. Brussel, 18 oktober 1971, J.T. 1972, 31;

Arr. Rb. Antwerpen, zonder datum, R.W. 1971-1972, 867 en de noot met verwijzing naar Rb. Hoei, 22 maart 1967, Jur. C.A.L. 1967-1968, blz. 60;

Arr. Rb. Brugge, 3 december 1971, R.W. 1971-1972, 1315;

Arr. Rb. Luik, 18 maart 1972, Rev. Not. 1972, 190;

Rb. Bergen, 9 september 1969, J.T. 1970, 15;

Rb. Veurne, 10 juni 1971, R.W. 1971-1972, 280;

Vred. Kontich, 23 januari 1968, R.W. 1967-1968, 1290;

Vred. Assenède, 19 februari 1970, R.A. 1969-1970, 1590;

Vgl. ook met:

Vred. Nazareth, 11 september 1968, R.W. 1968-1969, 900.

(57) Terwijl doorgaans wordt aangenomen dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg niet bevoegd is om, op grond van art. 221 B.W., de bijdrage te bepalen van een der echtgenoten in de behoeften van het huishouden, zelfs voor een korte duur (Zie o.m. Voorzitter Rb. Dendermonde, 16 maart 1966, R.W. 1966-1967, 1488), heeft het Hof van beroep te Gent, bij een arrest van 26 mei 1966 (R.W. 1966-1967, 1484) nochtans beslist dat uit art. 218 B.W. niet mag worden afgeleid dat dezelfde bevoegdheid niet tevens aan een ander gerecht zou kunnen toebehoren, en dat namelijk de burgerlijke rechtbank, die een reeks maatregelen zou moeten treffen aangaande de personen en de goederen van de echtgenoten en de kinderen, tevens de *verknachte* aangelegenheid van de onderhoudsuitkering mag beslechten. Zij zou tevens, — aldus het arrest —, de uitbetaling van de onderhoudsuitkering mogen zeker stellen door art. 218 B.W. toe te passen, want juridisch bestaat er niet het minste bezwaar dat de voorzitter van de rechtbank, die, op grond van art. 221 B.W. tal van maatregelen moet treffen omtrent de persoon en de goederen der echtgenoten tevens de daarmee verknachte aangelegenheden zou beslechten, zijnde de onderhoudsuitkering en de delegatie voor het innen van de inkomsten. Deze zienswijze, zo overweegt het arrest, is de enige sociaal aanvaardbare.

(58) Zie echter: Rb. Antwerpen, 18 maart 1971, R.W. 1970-1971, 1663.

(59) Jacques Léo Hirsch: « *Pour un tribunal de la famille* », J.T. 1971, blz. 212, kol. 3.

(60) Zie: Albert Kebers: « *La pratique en Belgique* », J.T. 1971, blz. 214, kol. 1 en 2.

(61) Zie: « *Synthèse des travaux* », J.T. 1971, blz. 229 en 230.

(62) Zie daarover meer in het werk van Albert Fettweis, professor aan de R.U.L.: « *Handboek voor gerechtelijk recht* », 1971, deel II, « *Bevoegdheid* » blz. 108 tot 117, nrs. 182 tot 202.

(63) Zie: *Mevr. Cl. Delnoy - Margrève*: « *L'article 7, al. 1er de la loi du 8 avril 1965 et les attributions « civiles » du juge de la jeunesse* », J.T. 1968, blz. 197 e.v., in meer bepaald nr. 5, litt. C, blz. 199, kol. 3 en blz. 200, kol. 1, alsook blz. 200, nr. 7, kol. 3, en blz. 201.

(64) Zie: Jacques Van Compernelle: « *L'organisation et le fonctionnement des tribunaux de la jeunesse* », Ann. de droit, T. XXVI/1966, nrs. 1 - 2, blz. 49, alsook de tekst van art. 76 Ger. Wetb.: « De rechtbank van eerste aanleg bestaat uit één of meer kamers voor burgerlijke zaken, uit één of meer kamers voor correctionele zaken en één of meer jeugdkamers. Die kamers vormen drie afdelingen, genaamd: burgerlijke rechtbank, correctionele rechtbank en jeugdrechtbank ».

(65) Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1969-1970 - nr. 666/1 - Wetsontwerp - Memorie van toelichting - blz. 7,

(66) Parl. Besch. - Senaat - Zitt. 1969 - nr. 600 - 26 juni 1970 - Verslag van de hr. C. De Baeck uit naam van de Senaatscommissie voor de Justitie - blz. 2 - Prof. Albert Fettweis, op. cit. onder voetnoot (62), blz. 27 - nr. 36 in fine, *Mevr. Denyse Chabot - Léonard*, nota onder Brussel (Jgdk.), 27 mei 1971, J.T. 1972, blz. 391 en 392.

(67) Prof. Albert Fettweis, op. cit. onder voetnoot (62), blz. 27 - nr. 37.

(68) Zie Besch. Voorzitter Rb. Brussel, 8 december 1970, J.T. 1971, 28. Brussel (Jgdk.), 27 mei 1971, J.T. 1972, blz. 389.

(69) J.T. 1972, blz. 389.

Dit arrest werd gewezen naar aanleiding van een door de grootouders van minderjarige kinderen vóór de jeugdrechtbank te Leuven ingestelde vordering, waarbij tegen de feitelijk gescheiden ouders de bewaring gevorderd werd van die kinderen, dus van hun kleinkinderen, die sinds hun geboorte door hen werden opgevoed. Het arrest beslist dat de ouders niettemin, krachtens artikel 373 B.W. gezamenlijk voort het ouderlijk gezag over die kinderen uitoefenen, en dat, ingeval van onenigheid tussen de ouders, die bepaling wel een verhaalmiddel aan de moeder verleent bij de jeugdrechtbank, doch geen bevoegdheid verstrekt aan de jeugdrechtbank voor het geval waarin, de ouders het eens zijnde over de uitoefening van hun ouderlijk gezag, derden, al zijn ze ook de grootouders, de bewaring over de kinderen pogen te verkrijgen, terwijl aan de andere kant geen enkele wettelijke bepaling bestaat luidens dewelke de grootouders dergelijk geschil aan de jeugdrechtbank zouden kunnen overleggen.

Op te merken valt dat voor de jeugdrechtbank te Leuven geen enkel incident zoals voorzien bij art. 88, § 2 van het Ger. Wetb. noch door de partijen, noch ambtshalve opgeworpen werd, zodat de toebedelung aan de jeugdrechtbank definitief was. Niettemin, op hoger beroep van het Openbaar ministerie verklaart het Hof de jeugdrechtbank onbevoegd, en verwijst de zaak, op grond van artikel 643 van Ger. Wetb. (zoals het gewijzigd werd door art. 8 van de wet van 24 juni 1970) naar de burgerlijke rechtbank te Leuven. (Zie de uitvoerige en belangwekkende kritische noot van *Mevr. Denyse Chabot - Léonard*, achteraan het arrest).

(70) Zie onder voetnoot (6).

(71) Zie L. Slachmuylder, op. cit. onder voetnoot (6), J.T. 1971, blz. 229.

(72) Immers, waarom dan ook niet een zelfstandige correctionele rechtbank oprichten?

(73) Zie mijn openingsrede vóór het Hof van beroep te Gent op 1 september 1966: « *Het openbaar Ministerie overkoepelend eenmakingsorgaan in de nieuwe gerechtelijke organisatie* », R.W. 1966-1967, kol. 75 tot 77, nr. 5 en 6. - « *Le Ministère public organe d'unification au sein de la nouvelle organisation judiciaire* » - J.T. 1967, blz. 434-435, nrs. 5 en 6.

(74) Zie: *Mevr. Simone Huynen*, op. cit. onder voetnoot (5-10°). Ann. de dr. - T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2, blz. 194.

(75) Ook vermeld door Albert Kebers, op. cit. onder voetnoot (6-6°), J.T. 1971, blz. 214, kol. 1.

(75 bis) Ook in andere rechtbanken wordt nu aanvang genomen met het inrichten van dergelijke familiekamers o.m. te Marseille, te Grenoble en te Besançon.

Men kan bovendien vaststellen dat ook in andere landen dezelfde strekking tot het inrichten van familierechtbanken bestaat.

In het Verenigd Koninkrijk denkt men met de dag meer aan de oprichting van « *Family Courts* ». In het Groot-Hertogdom Luxemburg wordt de instelling van een familiekamer in overweging genomen. Dit is ook het geval in Spanje. Een Portugese wet van 20 april 1970 heeft de Regering ertoe gemachtigd familiekamers in te richten, terwijl in Italië, bij gelegenheid van de gekende strijd omtrent de echtscheiding, het Franse experiment de aandacht van de juristen heeft gaande gemaakt.

(76) Deze passus van de ministeriële dienstbrief wordt weergegeven in de uiteenzetting van de hr. Caron, op. cit. onder voetnoot (6-2°), J.T. 1971 - blz. 193, kol. 1 en van de hr. Claude Allaer, op. cit. onder voetnoot (6-3°), J.T. 1971, blz. 194, kol. 2.

(77) Zie o.m.: Molines: « *La Chambre de la Famille au tribunal de grande instance de Paris* », december 1969.

Cl. Allaer: « *La Chambre de la Famille et de la Jeunesse au tribunal de grande instance de Lille* », 27 april 1970.

Mevr. H. Aldebert: « *Chambre de la Famille à Lyon - Son mode de fonctionnement et son Service social* », april 1971.

Men raadplege ook de bijdrage van *Mevr. Geneviève Sutton*, rechter in de « *Chambre de la Famille* » te Parijs: « *Conflits familiaux et dialogue avec les justiciables* », J.C.P. 1972, I, nr. 2472 bis; alsmede de bijdrage van *Gaston Fedou*, op. cit. onder voetnoot (7 bis).

(78) Deze gegevens vindt men terug in zijn uiteenzetting, op. cit. onder voetnoot (6-3°), J.T. 1971, blz. 194 tot en met 198, alsook in « *La Semaine Juridique* », 4 december 1968, nr. 49.

(79) Zie: *Georges Heusers*: « *Les Chambres de la Famille en France* », J.T. 1970, blz. 289, kol. 1 en 2.

(80) Zie *ibidem*, J.T. 1970, blz. 290, kol. 1 en Claude Allaer,

op. cit. onder voetnoot (6-3°), J.T. 1971, blz. 195, kol. 1 en 2.

(81) Zie: F. Poelman, op. cit. onder voetnoot (5-4°), Ann. de droit, T. XXXI/1971 - nrs. 1 - 2, blz. 66 - § III tot 72.

(82) Zie het deel « *Le rôle du juge dans le procès civil* », in mijn verslag: « *Modernisation de la procédure civile contentieuse* », uitgebracht op 10-14 juni 1963, te 's Gravenhage, op het IIde Internationaal Congres der Magistraten, aldaar ingericht door de « Internationale Unie der Magistraten », en

waarvan de akten uitgegeven werden door de « Nederlandse Vereniging voor rechtspraak », en gepubliceerd werden door Martinus Nijhoff, te 's Gravenhage, - blz. 67 tot 72, nrs. 42 tot en met 47, en meer bepaald de voetnoten (28) tot en met (40).

Zie ook: « *Alphonse Kohl, assistant aan de R.U.L.: « Procès civil et sincérité »* - Martinus Nijhoff - 's Gravenhage - 1971.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 6 december 1971.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheren: MM. Trousse (verslaggever), Legros, Capelle en Closon.

Advocaat-generaal: M. Krings.

1. Tewerkstelling van vreemde werknemers. — Wetgeving. — Arbeidsreglementering. — Bevoegdheid van de Arbeidsrechtbank.

2. Openbare rechtsvordering. — Aangelegenheid behorend tot bevoegdheid van de Arbeidsrechtbank. — Vervolg. — Arbeidsauditoraat.

1. De wetgeving waarbij de voorwaarden van de tewerkstelling in België van vreemde werknemers worden vastgesteld valt onder de wetten en besluiten betreffende de arbeidsreglementering bedoeld bij artikel 578, 7° van het Gerechtelijk Wetboek.

2. Krachtens artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de openbare rechtsvordering wegens overtreding van wetten en verordeningen over een der aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank behoren uitgeoefend door de leden van het arbeidsauditoraat. Gezegd artikel maakt desbetreffend geen onderscheid naar gelang de bedoelde misdrijven tot een burgerlijk geschil voor de arbeidsgerechten aanleiding kunnen geven.

Vanaf de inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek moeten bij vervolging van sociaalrechtelijke misdrijven de leden van het arbeidsauditoraat optreden.

Procureur-generaal t./ Georgakarakos.

Gelet op het bestreden arrest, op 18 mei 1971 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 155 en 587, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek, 27 van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest beslist dat de eerste rechter de strafvordering die door de procureur des Konings werd ingesteld, terecht niet ontvankelijk heeft verklaard, op grond dat voornoemd koninklijk besluit niet alleen een economisch maar ook een sociaal doel op het oog heeft en dus behoort tot de in artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde wetten en besluiten betreffende de arbeidsreglementering, waarvoor artikel 155 van hetzelfde wetboek aan de leden van het arbeidsauditoraat opdracht geeft om de strafvordering in te stellen met betrekking tot de misdrijven die zij strafbaar stellen;

terwijl, eerste onderdeel, het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 geen arbeidsreglementering is in de zin van artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek, daar die bepaling alleen slaat op de wetten en besluiten waarbij de

uitvoering van de arbeid wordt geregeld;

tweede onderdeel, ook al was voormeld besluit een arbeidsreglementering, de inbreuk op artikel 27, 1°, die aan de vervolging ten grondslag ligt, geen burgerlijk geschil zou kunnen doen ontstaan en derhalve geen bevoegdheid aan het arbeidsgerecht zou kunnen verlenen op grond van artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek, welke voorwaarde volstrekt vereist is opdat de instelling van de strafvordering wegens dit misdrijf aan het arbeidsauditoraat zou zijn opgedragen;

Overwegende dat het arrest het beroepen vonnis waarbij de strafvordering niet ontvankelijk wordt verklaard, bevestigt; dat blijkens de redenen van het arrest het zulks doet, niet omdat de strafvordering onregelmatig is ingesteld door de dagvaarding van de procureur des Konings van 24 september 1970, maar omdat op 17 november 1970, toen de zaak voor de Correctionele rechtbank werd opgeroepen, het Gerechtelijk Wetboek reeds in werking was getreden en het openbaar ministerie derhalve door een lid van het arbeidsauditoraat moest worden waargenomen en niet door een magistraat van het parket van de procureur des Konings;

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 waarbij de voorwaarden worden vastgesteld van de tewerkstelling in België van werknemers van vreemde nationaliteit, valt onder de « wetten en besluiten betreffende de arbeidsreglementering » die bij artikel 578, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek zijn bedoeld;

Overwegende dat noch aan de hand van die bepaling, noch aan de hand van de parlementaire werken betreffende de artikelen 155 en 578 tot en met 583 van het Gerechtelijk Wetboek, de beperking kan worden gerechtsvaardigd, die eiser zou willen invoeren ten betoge dat in artikel 578, 7°, van dat wetboek slechts de reglementering van « de uitvoering van de arbeid » wordt bedoeld;

Over het tweede onderdeel:

Overwegende dat artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek de aangelegenheden vermeldt die tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten behoren, zonder een onderscheid te maken naargelang de misdrijven, omschreven in de desbetreffende wetten en verordeningen, die aanleiding kunnen geven tot een burgerrechtelijk geschil voor deze rechtscolleges; dat de interpretatie die hieraan in het middel wordt gegeven geen steun vindt in de teksten en bovendien — in strijd met de klaarblijkelijke wil van de wetgever — de draagwijdte van deze teksten beperkt;

Waaruit volgt dat, vanaf de inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek en bij toepassing van artikel 3 van dit wetboek, bij het vervolgen van de sociaalrechtelijke misdrijven, de leden van het arbeidsauditoraat moesten optreden in de plaats van de leden van de parketten van de politierechtbanken en van de rechtbanken van eerste aanleg;

Dat elk onderdeel van het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van

nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

Om die redenen ;

Verwerpt de voorziening ;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

NOOT. — Contra, Hof van beroep Gent, 30 april 1971 ; R.Wè 1971-72, 1754, met noot J.R.R.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 juni 1972.

Voorzitter : M. C. L. Louveaux.

Raadsheren : MM. P. Delahaye (verslaggever),

M. Naulaerts, M. Châtel en R. Janssens.

Advocaat-generaal : M. Krings.

Jeugdbescherming. — Voorlopige bewarende maatregelen. — Ouders aan wie een kind onttrokken is. — Hoger beroep. — Ontvankelijk.

Tijdens de hele procedure betreffende de voorlopige bewarende maatregelen, zijn de ouders betrokken bij het beveiligen van de belangen van hun minderjarige kinderen. Zij zijn dus partijen in de zin van art. 58 van de wet van 8 april 1965 en vermogen hoger beroep in te stellen tegen de beslissingen van de jeugdrechtbank waarbij hun minderjarige kinderen aan hun bewaring onttrokken worden.

U. t./ U.

Gelet op het arrest van dit Hof van 4 mei 1971 ;

Gelet op het bestreden arrest, op 26 januari 1972 door de Jeugdkamer van het Hof van beroep te Gent, in de zaak U.H. na verwijzing gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 58, lid 1, 62 van de wet van 8 april 1965, betreffende de jeugdbescherming, 203bis, 408, 413 van het Wetboek van Strafvordering, 7 van de wet van 1 mei 1849 over het beroep in correctionele zaken, 1350, 3°, 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 8, 97 van de Grondwet, 5, 6, 8 van de Conventie van de Rechten van de Mens, en uit de miskenning van de rechten der verdediging ;

doordat het arrest het hoger beroep ingesteld door eiser niet ontvankelijk verklaart omdat hij niet in zaak was voor de eerste rechter ;

terwijl de ouder aan wie een kind onttrokken wordt partij is bij de procedure voor voorlopige maatregelen, des te meer daar het kind steeds minderjarig was toen het hoger beroep werd ingesteld ;

Overwegende dat ingevolge artikel 58 van de wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming, de beslissingen van de Jeugdrechtbank omtrent voorlopige maatregelen van bewaring der minderjarigen, vatbaar zijn voor hoger beroep door het openbaar ministerie en voor verzet en hoger beroep door alle andere in het geding betrokken partijen ; dat de ouders, aan wie de bewaring van hun kind wordt onttrokken, niet met name vermeld zijn onder die partijen ;

Overwegende, aan de ene zijde, dat, onder het regime van de wet van 15 mei 1912 op de kindbescherming, de ouders, krachtens artikel 32, gerechtigd waren hoger beroep in te stellen tegen beslissingen van de kinderrechtbank waarbij hun minderjarige kinderen hun onttrokken waren ; dat de wet van 8 april 1965 bedoeld heeft het hoger beroep in het algemeen te verruimen in vergelijking met de vroegere

wetgeving, en het niet blijkt dat zij het recht van beroep aan de ouders heeft willen onzeggen ;

Overwegende, aan de andere zijde, dat de ouders, tijdens de ganse procedure betreffende de voorlopige bewarende maatregelen, betrokken zijn bij het beveiligen van de belangen van hun minderjarige kinderen ;

Overwegende derhalve dat de ouders partijen zijn in de zin van artikel 58 van de wet van 8 april 1965 en vermogen hoger beroep in te stellen tegen de beslissingen van gezegde rechtbank waarbij hun minderjarige kinderen aan hun bewaring onttrokken worden ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen ;

Vernietigt de bestreden beslissing ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing ;

Laat de kosten ten laste van de Staat ;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik, Jeugdkamer.

NOOT. — Zie ook, in dezelfde zaak, Cass., 4 mei 1971, R.W. 1970-71, 1903, betreffende de procedure voor de jeugdrechtbank in verband met nodige maatregelen van bewaring ten aanzien van de minderjarigen (art. 52, Jeugdbeschermingswet).

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 16 juni 1972.

Afdelingsvoorzitter : Ridder J. Rutsaert.

Raadsheren : MM. J. Gerniers, A. Meeûs, Th. Versée

en J. A. Sury (verslaggever).

Advocaat-generaal : M. R. Charles.

Advocaten : Mrs. P. Ansiaux en J. Van Ryn.

Verjaring. — In burgerlijke zaken. — Schorsing. — Oorzaken. — Art. 2251 B.W. — Draagwijdte. — Bijzondere legataris. — Uitoefening van een vordering betreffende de vermaakte zaak. — Wettelijk beletsel.

De verjaring van een rechtsvordering loopt niet tegen degene die in de onmogelijkheid verkeert om deze rechtsvordering in te stellen ten gevolge van een uit de wet voortvloeiend beletsel.

Artikel 2251 B.W. bedoelt slechts de oorzaken van schorsing van de verjaring die gegrond zijn op de staat van de persoon tegen wie de verjaring loopt.

De bijzondere legataris, die de saisine niet geniet, kan geen vordering betreffende de vermaakte zaak (ten deze tot betaling van huur) tegen derden uitoefenen zolang hij van de in art. 1011 B.W. bepaalde personen de afgifte van het legaat niet bekomen heeft.

Rogge e.a. t./ Lauwers e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 11 mei 1971 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1011, 1014, 2251, 2277 van het Burgerlijk Wetboek en 18 van het Gerechtelijk Wetboek ;

doordat het bestreden vonnis de eisers er onder meer toe veroordeelt aan de verweerders het pachtgeld van de jaren 1962 en 1963 te betalen om de reden dat de eisers zich op de vijfjarige verjaring niet kunnen beroepen, vermits « door de rechtspraak wordt aangenomen dat de

verjaring uit hoofde van een juridische onmogelijkheid tot handelen kan geschorst worden » en dat in het onderhavige geval de verweerders, bijzondere legatarissen van de aan de eisers verhuurde goederen « moesten wachten tot de aflevering van het legaat om een stuitende daad te stellen »;

terwijl, indien een wettelijk beletsel de loop van de verjaring kan schorsen, deze wettelijke onmogelijkheid tot handelen moet voortvloeien uit een uitdrukkelijke wetsbepaling of uit een bindende rechtstoestand; dit hier niet het geval is, aangezien, zo de verweerders in hun hoedanigheid van bijzondere legatarissen, slechts recht hebben op de vruchten vanaf de afgifte van het legaat, het hun toekomt deze zo vlug mogelijk aan te vragen of tenminste alle maatregelen te nemen om de schending van hun bedreigde rechten te voorkomen en aldus te vermijden zich eventueel de verjaring van hun rechten op de vruchten te zien tegenwerpen, zodat de vaststellingen van het bestreden vonnis niet ten deze dienend zijn, vermits zij het bestaan niet bewijzen van een wettelijk beletsel dat de vordering van de verweerders zou in de weg staan (schending van alle in het middel bedoelde bepalingen);

terwijl, om de schorsing van de verjaring te rechtvaardigen, het bestreden vonnis minstens niet wettelijk met redenen is omkleed, vermits het Hof, op grond van die vaststellingen, in de onmogelijkheid verkeert zijn controle uit te oefenen over de gegrondheid van de beslissing, die niet preciseert wanneer de legatarissen de afgifte van het legaat zouden hebben aangevraagd noch wanneer ze deze zouden hebben bekomen (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat het vonnis releveert dat het eigendomsrecht van het door de eisers in pacht genomen goed, dat oorspronkelijk aan zekere Van de Wiele, overleden op 5 april 1962, toebehoorde, bij legaat overging aan Palmyre Lauwers, die zelf op 31 januari 1965 overleed, en waarvan de verweerders de wettige erfgenamen zijn; dat het vonnis verder vaststelt dat de afgifte van het aan wijlen Palmyre Lauwers vermaakte legaat bij notariële akte van 4 maart 1969 werd toegestaan en dat bij een op 27 juni 1968 door de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk gewezen vonnis beslist werd dat de vruchten van dit legaat vanaf 17 augustus 1962 aan de legatarissen (worden bedoeld de erfgenamen van de legataris) toekwamen, hetgeen, bij toepassing van artikel 1014 van het Burgerlijk Wetboek, impliceert dat de afgifte van het legaat door wijlen Palmyre Lauwers op voormelde datum van 17 augustus 1962 werd gevorderd;

Dat aldus uit het vonnis blijkt op welke data wijlen Palmyre Lauwers de vordering tot afgifte van het legaat heeft gedaan en de afgifte werd toegestaan;

Overwegende dat de verjaring van een rechtsvordering niet loopt tegen degene die in de onmogelijkheid verkeert om deze rechtsvordering in te stellen ten gevolge van een uit de wet voortvloeiend beletsel; dat artikel 2251 van het Burgerlijk Wetboek slechts de oorzaken van schorsing van de verjaring bedoelt die gegrond zijn op de staat van de persoon tegen wie de verjaring loopt; dat ten deze de omstandigheid ten gevolge waarvan Palmyre Lauwers en nadien haar erfgenamen in de onmogelijkheid verkeerden om hun rechtsvordering tot betaling van de vervallen pachtgelden in te stellen geen betrekking heeft op hun persoon;

Overwegende dat de bijzondere legataris, die de saisine niet geniet, geen vordering betreffende de vermaakte zaak tegen derden kan uitoefenen zolang hij van de in artikel 1011 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde personen de afgifte van het legaat niet bekomen heeft;

Overwegende dat uit de hierboven vermelde vaststellingen van het vonnis blijkt dat er tussen 17 augustus 1962 en 4 maart 1969 een uit de wet voortvloeiend beletsel bestond, waardoor de bijzondere legataris Palmyre Lauwers en nadien haar erfgenamen, de verweerders, in de onmogelijkheid

verkeerden om een rechtsvordering tot betaling van de pachtgelden van de jaren 1962 en 1963 tegen de eisers in te stellen;

Overwegende dat het middel desbetreffend niet kan aangenomen worden;

Overwegende voor het overige dat, bij veronderstelling dat artikel 18, lid 2, van het Gerechtelijk Wetboek ten deze toepassing zou kunnen vinden, het middel te dien opzichte bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is, daar gezegd artikel eerst op 1 januari 1969 in werking trad, hetzij op een ogenblik waarop de pachtgelden van de jaren 1962 en 1963 in de stelling zelf van de eisers reeds verjaard waren;

Om die redenen;

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

NOOT. — Zie Cass., 2 januari 1969, R.W. 1968-69, 1375, en Pas., 1969, I, 386, met conclusie van advocaat-generaal Colard.

HOF VAN BEROEP TE GENT

9e Kamer. — 17 februari 1972.

Voorzitter: M. Beeckman.

Raadsheren: MM. Soetaert en Lamiroy.

Advocaten: Mrs. Micholt loco D'hont en Dousselaere loco Deduytsche.

Verzekeringsovereenkomst. — Verhaal van de verzekeraar op de verzekerde wegens grove schuld (art. 25, 9° en 10° van de polis; art. 16, wet 11 juni 1874).

Wanneer de strafrechter wegens onopzettelijke verwondingen enerzijds en wegens alcoholemie anderzijds twee onderscheiden straffen uitspreekt zonder nadere motivering dan dat de feiten bewezen zijn, sluit hij impliciet elk oorzakelijk verband uit tussen de alcoholemie en het gemeenrechtelijke midruif; daaruit volgt dat de verzekeraar zijn verhaal evenmin nog kan gronden op dronkenschap (des te minder daar de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling ter zake het bestaan van bezwaren op dat stuk hebben verworpen). Voorts volgt daaruit dat ook de intoxicatie niet kan worden beschouwd als een grove fout die het ongeval heeft veroorzaakt. Ter zake wijzen ook de feitelijke omstandigheden van het ongeval niet op grove schuld in de zin van artikel 16 van de wet op de verzekeringen.

N.V. Belgische Verzekeringsmaatschappij van de Middenstand t./Vanderispaille.

Overwegende dat appellante, assuradeur der burgerlijke aansprakelijkheid hoofdens gebruik van motorrijtuig en op grond van art. 25 nummer 10 der polis (drankenschap aan het stuur) en nummer 9 (grote fout als bepaald door art. 16 der wet van 11-6-1874), lastens geïntimeerde de terugbetaling vordert van de vergoedingen uitgekeerd tot schade-regeling van een verkeersongeval, waarvoor hij aansprakelijk is;

Overwegende dat, naar luid art. 617 van het Gerechtelijk Wetboek, enkel in laatste aanleg gewezen zijn de vonnissen van de rechtbank van eerste aanleg waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 3.500 frank niet overschrijdt;

Overwegende dat geïntimeerde door een in kracht van gewijsde getreden arrest dd. 23 oktober 1968 van het Hof

van beroep te Gent veroordeeld werd, eensdeels, tot een geldboete van 50 frank uit hoofde van, bij het plegen van een verkeersongeval dat aan zijn persoonlijk toedoen te wijten was, onopzettelijk door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, slagen of verwondingen te hebben toegebracht en, anderdeels, tot een gevangenisstraf van 15 dagen, met uitstel voor een duur van drie jaar, en een geldboete van 100 frank, met verval van het recht een voertuig te besturen voor een termijn van twee maanden, om op een openbare plaats een voertuig te hebben bestuurd met een alcoholemie van minstens 1,50 gram per duizend ;

Overwegende dat wanneer het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, bestanddeel van een misdrijf uit onvoorzichtigheid, bovendien het voorwerp uitmaakt van een afzonderlijke telastlegging, de strafrechter wegens de onsplitbaarheid van het feit en bij toepassing van art. 65 van het Strafwetboek, gehouden is alleen de zwaarste straf uit te spreken ;

Dat, bij onstentenis hiervan, de afzonderlijk strafrechtelijk betoegelde fout moet beschouwd worden als zijnde vreemd aan het misdrijf uit onvoorzichtigheid en meteen, als zodanig moet aangemerkt blijven voor de rechter die over de burgerlijke rechtsvordering te oordelen heeft ;

Overwegende dat de strafrechter, die ten deze om tot twee afzonderlijke straffen te veroordelen geen strijdige redenen in overweging neemt, impliciet beschikt dat er tussen de alcoholintoxicatie van geïntimeerde en het ongeval geen oorzakelijk verband is ; dat zodoende de strafrechter beslist heeft dat de onderscheiden telastleggingen feiten tot voorwerp hebben die, ofschoon samenhangend, geen eenheid vormen ; dat behoudens strijdige aanwijzing, uit de samenhangende telastleggingen noodzakelijk volgt dat de afzonderlijke bestraffing wegens alcoholgehalte in het bloed van meer dan 1,5 gram per duizend betrekking heeft op de toestand van alcoholintoxicatie waarin geïntimeerde op het ogenblik van het verkeersongeval verkeerde ; dat ten slotte de strafrechter te oordelen had over het bestaan, hetzij van de materiële samenloop van misdrijven, hetzij van de ééndaadse samenloop ;

Overwegende dat de raadkamer de opheffing van het bevel tot aanhouding gelastte wegens afwezigheid van bezwaren om aan te nemen dat geïntimeerde ter oorzaak van dronkenschap de bestendige controle over zijn daden had verloren op het ogenblik van het ongeval ; dat het hoger beroep tegen deze beslissing door de kamer van inbesluidigingstelling als ongegrond werd afgewezen ;

Overwegende dat een strafrechtelijke beslissing erga omnes het bewijs levert dat het feit, dat geïntimeerde zijn voertuig bestuurde met een alcoholemie van minstens 1,5 gram per duizend, noch de oorzaak, noch één der oorzaken van het ongeval was ; dat dienvolgens in ieder geval de toepassing van art. 25 nummer 10, aangaande de dronkenschap aan het stuur, niet in aanmerking komt ;

Overwegende dat, de alcoholintoxicatie geen verband houdend met het ongeval, de foutieve wijze waarop geïntimeerde zijn bestelwagen voerde niet gepaard gaat met eventuele grove schuld gegrond, op alcoholintoxicatie ; dat geïntimeerde op een brede laan een traagrijdende personenwagen Fiat 600, die kort langs een dwarsverbinding op de rijbaan was gekomen, aan de linkerachterkant heeft aangereden ; dat hij blijkbaar geen aandacht heeft geschonken aan het verkeer op de rijbaan, maar dat deze fout niet het karakter heeft van de grove schuld bedoeld in art. 16 van de wet van 11-6-1874, gezien deze onvoorzichtigheid niet kan gelijk gesteld worden met een opzettelijk feit van die aard dat hij zich bewust was of moest zijn dat het voor het verzekerd risico een verzwaaring inhield boven wat normaal door het contract in aanmerking is genomen ;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juli 1935 ;

Alle andere en meeromvattende conclusies als ongegrond verwerpend ;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond ;

Derhalve bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellante in de kosten van het hoger beroep ;

WETGEVING

DE NIEUWE HOVEN VAN BEROEP TE ANTWERPEN EN TE BERGEN

WETSONTWERP

betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van van artikel 104 van de Grondwet.

Memorie van toelichting

Dames en Heren,

Dit ontwerp van wet strekt tot uitvoering van artikel 104 van de Grondwet, zoals dit bij grondwetsbepaling van 11 juni 1970 werd gewijzigd.

Te dien einde, stelt het ontwerp in de eerste plaats de inwerkingtreding van voornoemde bepaling vast, namelijk op 1 september 1973.

Vervolgens worden het gerechtelijk wetboek en zijn bijvoegsel, alsmede de wetten van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en arbeidsrechtbanken gewijzigd.

Thans zijn er in totaal, verdeeld over de drie bestaande hoven van beroep, 131 raadsheren.

Anderzijds oefenen in totaal 40 raadsheren hun functie uit bij de drie bestaande arbeidshoven.

De vermeerdering van het aantal hoven van beroep en arbeidshoven van 3 tot 5 overeenkomstig artikel 104 van de grondwet, zoals gewijzigd bij de grondwetsbepaling van 11 juni 1970, leidt tot een vermeerdering van het totaal aantal raadsheren, verbonden aan 5 hoven van beroep en arbeidshoven.

Het is gewenst de vermeerdering van het aantal raadsheren te beperken tot wat absoluut noodzakelijk is.

Het totaal aantal raadsheren bij de hoven van beroep wordt vastgesteld op 135, dat der raadsheren bij de arbeidshoven op 43.

De verdeling over de 5 hoven van beroep en arbeidshoven wordt voorgesteld als volgt :

Hoven van beroep :

Antwerpen	...	...	...	...	...	...	30
Brussel	...	...	...	...	...	...	33
Gent	...	...	...	...	...	...	35
Luik	...	...	...	...	...	...	21
Bergen	...	...	...	...	...	...	16

Arbeidshoven :

Antwerpen	...	...	...	...	...	...	9
Brussel	...	...	...	...	...	...	10
Gent	...	...	...	...	...	...	9
Luik	...	...	...	...	...	...	8
Bergen	...	...	...	...	...	...	7

Hierbij werd rekening gehouden met twee criteria : enerzijds het bevolkingscijfer der onderscheiden rechtsgebieden, anderzijds de werkelijke of veronderstelde activiteit van elk der toekomstige hoven van beroep.

Na vaststelling van het totaal aantal leden van de zetel van elk hof, moet de verdeling worden gemaakt over de ambten van eerste voorzitter, voorzitter en raadsheer.

Daar iedere kamer van het hof van beroep uit drie magistraten is samengesteld, is het normaal een voorzitter te

aanvaardden per drie raadsheren, waarbij de eerste voorzitter begrepen is onder de voorzitters.

Traditioneel wordt het aantal parketmagistraten vastgesteld op de helft van het aantal leden van de zetel.

Ook de getalsterkte van de griffies wordt vastgesteld met als uitgangspunt de formatie van de magistraten.

Artikel 2 van het ontwerp van wet bepaalt het aantal voordrachten van raadsheren voor de provincies Antwerpen en Limburg (hof van beroep te Antwerpen) en de provincies Luik, Namen en Luxemburg (hof van beroep te Luik) op evenredige wijze met het bevolkingscijfer der verschillende provincies.

De verdeling over de ambten van eerste voorzitter, voorzitter en raadsheer bij de arbeidshoven wordt gedaan bij analogie met de verdeling bij de hoven van beroep. Hetzelfde geldt voor het vaststellen van het kader der leden van de auditoraten-generaal en van de griffies.

Het ontwerp van wet voorziet in de artikelen 6 en 7 de regels voor de eerste benoemingen en de wijze van eedaflegging.

Daar de hoven van beroep te Antwerpen en te Bergen slechts op 1 september 1973 zullen in werking treden, kunnen de eerste benoemingen tot het ambt van raadsheer bij deze hoven, natuurlijk niet geschieden overeenkomstig artikel 99, lid 2, van de grondwet, dit wil zeggen na voordracht van twee dubbeltallen door respectievelijk die hoven zelf en door de provincieraden.

De benoemingen zullen door de Minister van Justitie aan de Koning voorgesteld worden uit twee dubbeltallen waarvan het ene wordt voorgedragen door het Hof van Cassatie en het andere door de provincieraden. Wat betreft het hof van beroep te Antwerpen zullen de voordrachten gebeuren door de provincies Antwerpen en Limburg overeenkomstig de verdeling vastgesteld in artikel 2 van het ontwerp van wet.

Artikelen 8 en 9 regelen de wijze waarop de afhandeling van de aanhangige zaken zal geschieden.

Artikelen 10 en 11 beogen een oplossing voor het feit dat de hoven van beroep en de arbeidshoven te Brussel en te Luik, waarvan het rechtsgebied wordt beperkt, ingevolge de beperking van het effectief der magistraten naar alle waarschijnlijkheid magistraten in bovental tegenover het nieuwe kader zullen kennen.

Het aantal magistraten in bovental zal tot een strikt minimum beperkt blijven indien voldoende magistraten, in het bijzonder zij die herkomstig zijn uit de provincies die deel zullen uitmaken van het rechtsgebied der nieuwe hoven van beroep en arbeidshoven te Antwerpen en te Bergen, zich tot een ambt van raadsheer bij de nieuwe hoven zullen candidaat stellen.

In ieder geval is het aangewezen de mogelijkheid te voorzien om magistraten bij een in ministerraad overlegd besluit tijdelijk naar een der beide nieuwe hoven van beroep te delegeren. Deze delegatie stelt geen einde aan de band die hen bindt tegenover het hof waarbij zij thans hun functie uitoefenen de gedelegeerde magistraten blijven zitting houden in de algemene vergadering van het hof waarvan zij deel uitmaken.

Aldus wordt het grondwettelijk beginsel van de onafzetbaarheid der magistraten verenigd met de noodzaak bovental van magistraten te voorkomen.

Naar gelang de gedelegeerde magistraten terug hun functie kunnen uitoefenen bij het hof waaraan zij verbonden zijn wegens het geleidelijk verminderen van het aantal magistraten in bovental bij dit hof, zullen gelijktijdig nieuwe benoemingen bij de nieuwe hoven kunnen gedaan worden. Voor deze laatste benoemingen wordt geen toepassing meer gemaakt van de artikelen 6 en 7.

Artikelen 12 en volgende waarborgen het behoud van verworven rechten der magistraten, die benoemd worden bij de nieuwe hoven van beroep en bevatten de noodzakelijke aanpassing der taalwetgeving.

De Minister van Justitie,
A. Vranckx

Wetsontwerp

Boudewijn, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna zullen wezen, onze groet.
Gelet op het advies van de Raad van State ;
Op de voordracht van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Tewerkstelling en Arbeid,
hebben Wij besloten en besluiten Wij :
Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Tewerkstelling en Arbeid zijn gelast in Onze Naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst volgt :

Artikel 1. — Artikel 104 van de Grondwet, vervangen door de grondwettelijke bepaling van 11 juni 1970, treedt in werking op 1 september 1973.

Art. 2. — Artikel 213, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Het aantal voordrachten die de provincieraden voor openstaande plaatsen van raadsheer mogen indienen, is bepaald als volgt :

1. Hof van beroep te Antwerpen :

De provincieraad van Antwerpen dient voordrachten in voor 21 plaatsen ;

De provincieraad van Limburg dient voordrachten in voor 9 plaatsen.

2. Hof van beroep te Brussel :

De provincieraad van Brabant dient voordrachten in voor 33 plaatsen.

3. Hof van beroep te Gent :

De provincieraad van West-Vlaanderen dient voordrachten in voor 17 plaatsen ;

De provincieraad van Oost-Vlaanderen dient voordrachten in voor 18 plaatsen.

4. Hof van beroep te Luik :

De provincieraad van Luik dient voordrachten in voor 13 plaatsen ;

De provincieraad van Namen dient voordrachten in voor 5 plaatsen ;

De provincieraad van Luxemburg dient voordrachten in voor 3 plaatsen.

5. Hof van beroep te Bergen :

De provincieraad van Henegouwen dient voordrachten in voor 16 plaatsen. »

Art. 3. — Artikel 5 van het bijvoegsel bij het Gerechtelijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 5. - Overeenkomstig artikel 100 van de Grondwet worden het getal en het rechtsgebied van de hoven van beroep als volgt bepaald :

Het hof van beroep te Antwerpen oefent zijn rechtsmacht uit over het grondgebied van de provincies Antwerpen en Limburg.

Het hof van beroep te Brussel oefent zijn rechtsmacht uit over het grondgebied van de provincie Brabant.

Het Hof van beroep te Gent oefent zijn rechtsmacht uit over het grondgebied van de provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.

Het hof van beroep te Gent oefent zijn rechtsmacht uit over het grondgebied van de provincies Luik, Namen en Luxemburg.

Het hof van beroep te Bergen oefent zijn rechtsmacht uit over het grondgebied van de provincie Henegouwen. »

Art. 4. — De tabel die voorkomt in artikel 1 van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, gewijzigd bij de wetten van 27 mei 1957, 20 april 1959, 24 decem-

ber 1965, 7 juli 1967 en 10 november 1970, wordt vervangen door de volgende tabel :

	Eerste voorzitter	Voorzitters	Raadsheren	Procureur-generaal	Advocaat-generaal	Substituten-procureurs-generaal	Hoofdgrieffiers	Grieffiers-hoofd van dienst	Grieffiers	Klerken-grieffiers
Antwerpen	1	9	20	1	9	5	1	2	9	4
Brussel	1	10	22	1	10	5	1	2	10	4
Gent	1	11	23	1	11	5	1	2	11	4
Luik	1	6	14	1	6	4	1	2	6	3
Bergen	1	5	10	1	5	2	1	2	5	3

Art. 5. — De tabel « Cours du travail - Arbeidshoven » die voorkomt in artikel 1 van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken wordt vervangen door de volgende tabel :

	Eerste voorzitter	Voorzitters	Raadsheren	Procureur-generaal	Advocaat-generaal	Substituten-procureurs-generaal	Hoofdgrieffiers	Grieffiers-hoofd van dienst	Grieffiers
Antwerpen	1	3	5	3	2	1	1	5	4
Brussel	1	3	6	3	2	1	1	6	4
Gent	1	3	5	3	2	1	1	5	4
Luik	1	2	5	2	2	1	1	5	3
Bergen	1	2	4	2	2	1	—	4	3

Art. 6. — Voor de eerste benoemingen tot het ambt van raadsheer respectievelijk in het hof van beroep te Antwerpen en in het hof van beroep te Bergen, worden de benoemingen gedaan uit twee dubbelvallen waarvan het ene wordt voorgedragen door het Hof van Cassatie en het andere door de provincieraden.

De eerste voorzitters en de voorzitters worden in de schoot van het hof verkozen overeenkomstig de voorschriften van de Grondwet.

Art. 7. — De raadsheren in de hoven van beroep, benoemd overeenkomstig de bepaling van artikel 6, leggen de bij het decreet van 20 juli 1831 voorgeschreven eed af in handen van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie op vordering van de procureur-generaal.

Art. 8. — De zaken die aanhangig zijn voor het hof van beroep te Brussel op de dag van de inwerkingtreding van artikel 104 van de Grondwet, die, overeenkomstig de regels van de territoriale bevoegdheid, vanaf die inwerkingtreding onder de bevoegdheid vallen van het hof van beroep te Antwerpen, worden zonder kosten overgebracht naar dit hof en aldaar op de rol ingeschreven bij beschikking van de eerste voorzitter van het hof van beroep te Brussel. Deze bepaling is niet van toepassing op de zaken die op de gestelde dag in beraad zijn.

De voorgaande bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing op de zaken die aanhangig zijn respectievelijk voor het hof van beroep te Brussel en voor het hof van beroep te Luik en die onder de bevoegdheid vallen res-

pectievelijk van het hof van beroep te Bergen en van het hof van beroep te Antwerpen.

Art. 9. — De zaken die aanhangig zijn voor het arbeidshof te Brussel op de dag van de inwerkingtreding van artikel 104 van de Grondwet, en die, overeenkomstig de regels van de territoriale bevoegdheid, vanaf die inwerkingtreding onder de bevoegdheid vallen van het arbeidshof te Antwerpen, worden zonder kosten overgebracht naar dit hof en aldaar op de rol ingeschreven bij beschikking van de eerste voorzitter van het arbeidshof te Brussel. Deze bepaling is niet van toepassing op de zaken die op de gestelde dag in beraad zijn.

De voorgaande bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing op de zaken die aanhangig zijn respectievelijk voor het arbeidshof te Brussel en voor het arbeidshof te Luik en die onder de bevoegdheid vallen respectievelijk van het arbeidshof te Bergen en van het arbeidshof te Antwerpen.

Art. 10. — Indien ingevolge de oprichting van de hoven van beroep en van de arbeidshoven te Antwerpen en te Bergen, het aantal magistraten die in functie blijven respectievelijk in het hof van beroep en in het arbeidshof te Brussel en in het hof van beroep en het arbeidshof te Luik, hoger is dan het aantal magistraten door deze wet voor ieder van die twee hoven bepaald, kan de Koning, bij een in ministerraad overlegd besluit, een aantal magistraten gelijk aan dat van de in overtal zijnde magistraten opdracht geven, om hun ambt respectievelijk in de hoven van beroep en in de arbeidshoven te Antwerpen en te Bergen uit te oefenen.

Die magistraten met opdracht zullen de door deze wet opgerichte plaatsen bezetten. Er zal in die openstaande plaatsen slechts mogen voorzien worden, naar gelang de opdrachten een einde nemen. Voor deze laatste benoemingen wordt geen toepassing meer gemaakt van de artikelen 6 en 7.

De lijst van de magistraten aan wie aldus opdracht zal worden gegeven zal bepaald worden, met inachtneming enerzijds, van de bepalingen van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken, en, anderzijds, tenzij de magistraten hun toestemming geven, van de ranglijst, te beginnen met de laatstbenoemden.

Behoudens toestemming van de magistraten met opdracht, wordt aan de opdrachten een einde gemaakt, naar gelang van de inkrimping van de bezetting in overtal, met dien verstande dat de oudstbenoemde magistraten met opdracht het eerst hun ambt weer opnemen in het hof waarvan zij deel uitmaken.

Art. 11. — Voor de duur van zijn opdracht, heeft de magistraat zitting in de algemene vergaderingen van het hof waarvan hij deel uitmaakt ; hij heeft geen zitting in de algemene vergaderingen van het hof waar hij zijn opdracht vervult.

Hij blijft op geldige wijze kennis nemen van de zaken waarover de debatten aan gang zijn of die in beraad zijn, en waarin hij zitting had voordat de hem gegeven opdracht haar gevolg had.

Voor zaken waarover de debatten aan gang zijn of die in beraad zijn wanneer de opdracht een einde neemt, blijft de opdracht geldig tot aan de uitspraak.

Art. 12. — De benoeming van een lid van een hof van beroep of van een arbeidshof in een ambt, in het hof van beroep of in het arbeidshof te Antwerpen, of in het hof van beroep of in het arbeidshof te Bergen, kan geen afbreuk doen aan de wedden, weddeverhogingen, weddebijslag en pensioenen waarop hij in de rechterlijke orde recht heeft, op het ogenblik van die benoeming.

Art. 13. — In artikel 43bis door de wet van 10 oktober 1967 ingevoegd in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik

der talen in gerechtszaken, worden § 1 en 2 door de volgende bepalingen vervangen :

» § 1. Niemand kan tot een gerechtelijk ambt in het hof van beroep te Luik en in het hof van beroep te Bergen worden benoemd, indien uit zijn diploma niet blijkt dat hij de examens van het doctoraat of van het licentiaat in de rechten in het Frans heeft afgelegd.

» Bovendien moeten in het hof van beroep te Luik ten minste een raadsheer en een advocaat-generaal of een substituut-generaal de Duitse taal kennen.

» § 2. Niemand kan tot een gerechtelijk ambt in het hof van beroep te Gent en in het hof van beroep te Antwerpen worden benoemd indien uit zijn diploma niet blijkt dat hij de examens van het doctoraat of van het licentiaat in de rechten in het Nederlands heeft afgelegd. »

In artikel 43ter in dezelfde wet ingevoegd door de wet van 10 oktober 1967 worden paragrafen 1 en 2 door de volgende bepalingen vervangen :

» § 1. Niemand kan tot een gerechtelijk ambt in het arbeidshof te Luik en in het arbeidshof te Bergen worden benoemd indien uit zijn diploma niet blijkt dat hij de examens van het doctoraat of van het licentiaat in de rechten in het Frans heeft afgelegd.

» Bovendien moeten in het arbeidshof te Luik een raadsheer en een advocaat-generaal of een substituut-generaal de Duitse taal kennen.

» § 2. Niemand kan tot een gerechtelijk ambt in het arbeidshof te Gent en in het arbeidshof te Antwerpen worden benoemd, indien uit zijn diploma niet blijkt dat hij de examens van het doctoraat of van het licentiaat in de rechten in het Nederlands heeft afgelegd. »

Art. 15. — De bepalingen van de artikelen 43 bis, § 1, en 43ter, § 1, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zoals zij door deze wet gewijzigd worden, zijn niet van toepassing op de magistraten die hun ambt uitoefenen in het hof van beroep en in het arbeidshof te Luik, op de dag van de inwerkingtreding van deze wet.

Gegeven te Brussel, op 26 juni 1972.

Van Koningswege :
Boudewijn.

De Minister van Justitie,
A. Vranckx

De Minister van Tewerkstelling en Arbeid,
L. Major

BOEKBESPREKING

Pos (A.G.), Hypotheek op roerend goed (bezitloos pand). Enkele rechtshistorische en rechtsvergelijkende beschouwingen. — Kluwer, Deventer, 1970, 39.50 fl.

De bezitsloze zekerheidsrechten op roerend goed staan, alleen al door de voorgestelde regeling van het sinds 1947 door E.M. Meyers ondernomen ontwerp voor een nieuw BW, voldoende in de belangstelling om een doctoraatscriptie te rechtvaardigen. De tot nu toe aan dit onderwerp gewijde studies besteden nauwelijks aandacht aan rechtsgeschiedenis en rechtsvergelijking.

Velen zullen bij het lezen van de titel « hypotheek op roerend goed » de bedenking opperen dat dit onmogelijk is : immers hypotheek heeft te maken met onroerend goed ; bij roerend goed bestaat alleen pand.

De auteur onderzocht wanneer in de evolutie van de rechtsgeschiedenis het tegenwoordig gebruikelijk onderscheid tussen pand en hypotheek werd gemaakt, en ging

verder na of een hypotheek op een roerend goed voor kwam en zo ja, wat het effect was tegen derden-verkrijgers en derden-crediteuren. Hoewel in het romeinse recht van Justinianus de begrippen « pignus » en « hypotheca », nog door elkaar werden gebruikt, zijn de romanistische auteurs in verschillende Europese landen, van de Middeleeuwen tot omstreeks 1900, wel verschil tussen deze begrippen gaan maken, en hebben zij daarbij de thans gebruikelijke criteria toegepast : het belangrijkste criterium voor het onderscheid tussen pand en hypotheek wordt gevormd door de vraag of bezitsoverdracht van de verbonden zaak heeft plaatsgevonden ; de aard van de verbonden zaak komt pas in de tweede plaats. Daarom heeft de auteur de voorkeur gegeven aan de term hypotheek op roerend goed boven bezitloos pand.

Trouwens het onderscheid tussen pand en hypotheek wordt consequenter volgehouden, naarmate de auteur zich minder tot het romeinse recht beperkt en meer aandacht aan het inheemse recht van zijn tijd schenkt.

Dat de moderne Europese wetboeken in het algemeen op roerend goed slechts bezitpand erkennen en op onroerend goed slechts hypotheek, moet dan ook eerder aan de inheemse rechtsontwikkeling worden toegeschreven dan aan de romanistische traditie.

Een zeer belangrijk deel van zijn boek betreft de studie van het inheemse recht van een aantal landen ; hier werd het probleem onderzocht of in de praktijk een hypotheek op roerend goed voorkwam, en zo ja, hoe die in de codificaties van de 18de eeuw op de achtergrond is geraakt. Hier werd uitgegaan van Nederland en alleen die rechtstelsels werden besproken, waarvan, wat dit onderwerp betreft, rechtstreekse invloed op het Nederlandse recht kan worden aangenomen : het Duitse en het Franse. De redenen daarvan liggen voor de hand : het bezitloze zekerheidsrecht op roerend goed dat Nederland op het ogenblik kent, t.v. de eigendomsoverdracht tot zekerheid, werd rechtstreeks aan het Duitse recht (vooral van Lubeck) ontleend. Anderzijds is de afwijzing van de hypotheek op roerend goed in het Nederlandse BW rechtstreeks uit de Code Civil afkomstig, terwijl bovendien in de zestiende en zeventiende eeuw grote invloed van het Franse recht juist op het gebied van de hypotheek op roerend goed heeft bestaan ; het Hollandse recht heeft de bekende regel : « roerend goed heeft geen gevolg van hypotheek » in deze tijd rechtstreeks aan het Franse recht ontleend.

Hoewel vóór de zestiende eeuw weinig sporen van een hypotheek op roerend goed in de Nederlandse rechtsgeschiedenis te vinden zijn, wordt deze in de bloeiperiode van het Romeins-Hollandse recht vrij algemeen aangetroffen. Wel valt te betreuren dat alleen het Hollandse recht werd bestudeerd, en niet de rechtsontwikkeling in België, hoewel schrijver bv. wel Christinaeus, Zypaeus en de Pauwels van Luik kent.

Het gehele rechtshistorisch gedeelte van het boek werd bestudeerd met het oog op een verklaring van het moderne Nederlandse recht. Daarom heeft de auteur alleen die stelsels besproken, die een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van dat recht.

Als contrast met de horizontaal beschreven continentaal Europese rechtstelsels, die over het algemeen de hypotheek op roerend goed slechts schoorvetend toelaten, vergelijkt de auteur met het Amerikaanse recht, dat sinds lange tijd de hypotheek op roerend goed, compleet met registers, volledig erkent.

De uitstekende studie steunt hoofdzakelijk op gedrukte rechtshistorische bronnen. Slechts door uitgebreid archiefonderzoek en de studie van handschriften is voor vele punten betreffende deze materie echter zekerheid te verkrijgen.

L. Th. Maes..

BALIELEVEN

Conferentie der Jonge Balie te Ieper.

Het bestuur van de Conferentie der Jonge Balie te Ieper voor het jaar 1972-1973 werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: Mr. René Delobel; secretaris: Mr. Henri Wulus; schatbewaarder: Mr. Ivan Snick.

Conferentie der Jonge Balie te Hasselt.

Het bestuur van de Conferentie der Jonge Balie te Hasselt voor het jaar 1972-1973 werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: Mr. Raf Nauwkens; Ondervoorzitter: Mr. Guy Lambeets; Secretaris en penningmeester: Mr. Maggy Bertrand; leden: Mrs Peter Berben, Renaat Broekmans, Johan Koninckx, Guido Lambrechts en Marcel Mondelaers.

MEDEDELINGEN

Internationale Commissie van Juristen. Belgische afdeling. Internationaal Symposium.

Brussel - 14 tot 16 september 1972

Onder het beschermheerschap van Minister van Justitie en met medewerking van het Interuniversitaire Centrum voor Vergelijkend Recht en de Jeugdrechtbanken.

Thema: De aanneming en de wettiging in het internationale recht.

Voordracht van het thema.

Het thema van dit symposium werd aan de actualiteit ontleend. De instelling van de aanneming heeft in de wetteksten en het gebruik een ongekeerde vlucht genomen die in ruime mate de grenzen van ieder land overschrijdt.

Het pleeggezin heeft als band de genegenheid, het opvoedkundige streven, de wens de gezinscel te openen voor andere wezens dan zij die uit het huwelijk van de ouders zijn voortgekomen. Het kindschap wordt alsdan een werk van het hart en de goede wil en niet alleen maar van het vlees. Wanneer het domein van het jus sanguinis wordt verlaten, geeft dit als basis het momenteel verbrede idee dat genegenheid en opvoeding uitgebreide mogelijkheden hebben en dat deze zwaarder wegen dan de erfelijkheid bij de vorming van het individu. Met dit voor ogen, wil het gezin in de allereerste plaats een milieu zijn dat liefheeft, opvoedt en beschermt. Een groot aantal wettigingen uit welwillendheid worden door dezelfde drijfveren geïnspireerd.

Onze tijd kent steeds meer verplaatsingen van volkeren en verbanden tussen personen van verschillende nationaliteit. Talrijk zijn ook de gezinnen die buitenlandse kinderen, aan hun lot overgelaten door de oorlog of natuurrampen, ontvangen en hen wensen aan te nemen.

De verschillen tussen de nationale wetgevingen worden herhaaldelijk weergegeven door conflicten van persoonlijke wetten wanneer zij die aannemen en het aangenomen kind niet dezelfde nationaliteit bezitten.

Het is een klassiek gezegde van het vergelijkend recht: terwijl het stelsel van de goederen en verplichtingen naar een homogeniteit streeft, blijft het recht van het gezin de zetel van de nationale particularismen.

Is men de crisis van het recht nationalisme te boven gekomen, tenminste in Europa? Wat dit betreft, zou men het internationaal privaatrecht kunnen raadplegen wanneer dit hetgeen in iedere nationale wetgeving van openbaar volkenrecht is, indeelt d.w.z., hetgeen uit het vreemd recht is verworpen.

Het internationaal privaatrecht moet zich in een drievoudige richting ontwikkelen:

— aan het openbaar volkenrecht zijn ontleend het kader en de fundamentele principes van de gezags- en rechtspiraakconflicten doch tevens wetconflicten;

— de nationale bronnen bouwen een systeem van internationaal privaatrecht op, gericht op de andere landen;

— de doctrine tracht tenslotte de van kracht zijnde oplossingen in de diverse nationale rechtsorden met elkaar te vergelijken en tot elkaar te brengen (R. Rigaux, Précis de Droit international privé, inleiding, VIII).

Verscheidene pogingen werden gedaan om de voorschriften inzake de aanneming met elkaar in overeenstemming te brengen:

— De Conferentie te Den Haag heeft in 1964 een internationale conventie opgesteld.

— Het Ministerscomité van de Raad van Europa heeft een commissie rechts- en sociale deskundigen belast met het onderzoek van alle vraagstukken met betrekking tot de internationale aanneming van kinderen. Bij afloop van de werkzaamheden van deze commissie heeft het Ministerscomité een Europese Conventie goedgekeurd op het terrein van de aanneming van de kinderen welke op 24 april 1967 ter ondertekening aan de Lidstaten werd voorgelegd. Deze conventie noemt de essentiële principes op; elk land dat deze conventie heeft ondertekend, wordt verzocht deze principes in zijn nationale wetgeving op te nemen. De Raad van Europa heeft in 1969 betreffende deze conventie een verklarend rapport opgesteld waarvan wij de lezing ten zeerste aanbevelen.

Sedert deze laatste conventie zijn vijf jaar verlopen; tijdens deze periode hebben verscheidene landen hun wetgeving op dit terrein gewijzigd.

De Belgische wet van 21 maart 1969 eist dat elk der partijen voldoet aan de voorwaarden welke haar door haar persoonlijk statuut worden opgelegd. Zij opteert dus voor een verdelende toepassing van de beide nationale wetten zoals inzake het huwelijk.

De wettiging door aanneming wordt in België regel en de enkelvoudige aanneming de uitzondering. Het is namelijk een zeldzaam verschijnsel dat degene die, hetzij in zijn gezin kinderen wenst te ontvangen, hetzij een onregelmatige toestand te beëindigen, zich met halve maatregelen tevreden stelt.

De nieuwe Belgische wetgeving is in sterke mate geïnspireerd door de bezorgdheid van de ontwerpers van de Europese Conventie van 24 april 1967, met name wat betreft het onderzoek met betrekking tot degene die aanneemt en het kind, de toestemming van de familie van het aangenomen kind zonder de vervanging van de ouders te vergeten die niet in staat zijn hun toestemming te verlenen en het gerechtelijk toezicht op het ouderlijk gezag met het oog op de bestrijding van eigenmachtige of wederrechtelijke weigeringen.

Daar de aanneming verder nauw verbonden is met andere rechtsinstellingen zoals de burgerlijke stand, de nationaliteit, het ouderlijk gezag, het voogdijschap, het stelsel van de erfopvolging, heeft de nieuwe Belgische wetgeving de gevolgen van de eenvoudige aanneming en de wettiging door aanneming vastgelegd.

De vervelende toepassing van de beide nationale wetten veroorzaakt echter niet het opwerpen van ernstige praktische moeilijkheden.

De organisatoren van het symposium te Brussel nodigen de rechtsgelcerden uit deel te nemen aan debatten, gericht op de voorlichting van de deelnemers en een gedachtenwisseling over het internationaal privaatrecht in deze aangelegenheid.

De nationale verslaggevers worden speciaal uitgenodigd in een van de talen van het symposium (Frans of Engels) nader aan te geven:

— de voorwaarden van de aanneming of iedere andere gelijkaardige instelling (volledige aanneming, wettiging door aanneming, enz...);

— de van toepassing zijnde voorschriften ingeval van aanneming waarbij een buitenlander als degene die aanneemt of als aangenomen kind betrokken is;

— de gevolgen van de aanneming en de gelijkaardige instellingen met name wat betreft de nationaliteit en het persoonlijk statuut van het aangenomen kind;

— de voorwaarden waaraan de rechtsgeldigheid van een in het buitenland verrichte en bekrachtigde aanneming is onderworpen.

De heer L. Slachmuylder, algemeen verslaggever van het symposium, zou het op prijs stellen om binnen zo kort mogelijke termijn een exemplaar van de mededelingen te ontvangen alsmede een afschrift van alle aangehaalde wetelijke bepalingen.

De Belgische rechtsgelcerden verheugen zich over deze ontmoeting met hun collega's uit alle landen die de wens naar voren hebben gebracht aan hun werkzaamheden deel te nemen. Zij wensen hun een voorspoedige reis en een prettig verblijf in Brussel.

TIJDSCHRIFTEN

(NEDERLAND)

Nederlands Juristenblad, jaargang 1972 - nr. 25.

Prof. mr. J.M. van Bemmelen, Vijftig jaar kinderrecht en ondertoezichtstelling. — Mr. dr. Nich. M. Poulantzas, Some legal problems arising out of environmental protection of the earth.

nr. 26.

Prof. Mr. J.C.M. Leyten, Dissenting Opinion (I).

nr. 27.

Mr. P. Boeles, De doelen van de juridische opleiding. — Prof. mr. J.C.M. Leyten, Dissenting opinion (II).

nr. 28.

Mr. H.J. Pabbruwe en mr. F.H.J. Mijnsen : De garantie voor de nemer van een betaalcheque.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jaargang 1972 - nr. 5177.

Mr. P. Abas, Postcontractuele verplichtingen (I). — Boekbespreking door Prof. mr. T.J. Dorhout Mees : Begunstiging bij levensverzekeringen. Academisch proefschrift door mr. V.A.M. van der Burg. — Mr. J.J. Verseput, Overzicht der Nederlandse rechtspraak : beslissingen inzake inkomstenbelasting (onderneming) (IV slot). — Tijdschriften.

nr. 5178.

Mr. P. Abas, Postcontractuele verplichtingen (II, slot). — Prof. mr. E.A.A. Luijten, Overzicht der Nederlandse rechtspraak : Huwelijksgoederenrecht (I). — Tijdschriften. — nr. 5179.

Prof. mr. J. de Ruiter, De algemeenheid van goederen in het Gewijzigd Ontwerp - Boek 3 B.W. (1). — Prof. mr. E.A.A. Luijten, Overzicht der Nederlandse rechtspraak : Huwelijksgoederenrecht (II, slot). — Mr. A.R. Koops, De behandeling van verzoeken tot een algemene beëdiging als expert. — Tijdschriften. —

nr. 5180.

Prof. mr. J. de Ruiter, De algemeenheid van goederen in het Gewijzigd Ontwerp - Boek 3 B.W. (II, slot). — Mr. H.K. Faber, Stichting directiepensioenen. — Ontvangen boeken. — Tijdschriften. — Rechtsvragenrubriek. — nr. 5181.

Prof. mr. P.A. Stein, Bezitloos pandrecht in het Ontwerp voor een Nieuw Burgerlijk Wetboek (I). — P.H.H.G. Veugen, Enige juridische en praktische aspecten van het huurbeding. — Ontvangen boeken. — Tijdschriften. —

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, jaargang 1972 - nr. 2.

Werkstaking : juridisch mijnenveld en exercitieterrein. — H.F.M. Crombag, De juridische opleiding in de Verenigde Staten. — Prof. mr. Th. W. Van Veen, De geldboete en het doel van de straf. Kanttekeningen bij het rapport Vermogenstraffen. — Prof. mr. Sanders, Kroniek van het Privaatrecht.

nr. 3.

Brave nieuwe wereld. — Prof. mr. J.G. Steenbeek, Het gewest als rechtsvorm tussen provincie en gemeente. — Boekbeschouwingen. — Kronieken.

Ars Aequi, jaargang 1972 - nr. 6.

J.W.H. Blomkwist, Over onrechtmatige rechtspraak. — Hendrik Quint, De failliet verklaart. — Erik Koopmans, Commissie Baan — commissie Hulsman. — A. Ch. M. Rijnen, Gemeenten en ontwikkelingssamenwerking. — Marius de Jong, Zwembadkraken. — Prof. mr. A.D. Belinfante, Paul van Seters en Beatrijs Kortenhorst, Nogmaals : recht en rechtsorde. — Advies van de Coornhert - Liga aan werkgroep - Wiersma over de herziening van de wet RO. — Prof. Mulders mislukte (?) rechtsvraag inzake Balk. — Rechtsvraag. — Verslagen. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Wetgeving. — Jurisprudentie.

Advocatenblad, jaargang 1972 - nr. 6.

De Sl., Onttrekking door procureur ter rolle. — C.J.

Speelman, Wetswinkels in Nederland. — J.P.G. Poell, De veroordeelde in de (aan)val. — Beursbezoek en nog wat. — De advocaat-literator. — W.H. De Jonge, Commission Consultative. — Het woord is aan de lezer. — Buitenlandse berichten. — Wetgevingsinformatie. — Disciplinaire beslissingen. — Mededelingen.

Tijdschrift voor Europees en Economisch Recht, jaargang 1971.

Jaargang 1972 - nr. 6.

Inhoudstafel

Berichten van de redactie. — Prof. mr. P.J.G. Kapteyn en Prof. mr. P. Verloren van Themaat, Over de verdragen aangaande de uitbreiding van de Europese gemeenschappen. — Kroniek van Rechtsleer en rechtspraak betreffende het Belgisch economisch recht (samengesteld door H. Swennen en I. Verougstraete). — Jurisprudentie. — Boekbespreking.

Maandblad voor Ondernemingsrecht V.V.S., jaargang 1972 - nr. 6.

Mr. N.J.P. Giltay Veth, De bezoldiging van commissarissen. — Mr. W.P. van Sikkelerus, De coming-back-service en de fiscale winstberekening. — Drs. J. Ch. Francken, Aanpassing van statuten aan de Structuurwet (II). — Prof. mr. W.L. Snijders, De Inaugurale rede van drie hoogleraren in het ordeningsrecht (II, slot). — Korte notities. — Vragenrubriek.

nr. 7/8.

Prof. mr. L.J.M. Nouwen, Van « recht » tot « belasting ». — Drs. J. Ch. Francken, Aanpassing van statuten aan de Structuurwet (III, slot). — Drs. F. Krens en drs. J. Bulte, Beschouwingen beschouwd (I). — C. Van Soest, Aanmerkelijk belang : legaat en testament. — Prof. A.B. Frielinc, Publikatie (c.q. vaststelling) van een geconsolideerde winst- en verliesrekening (met toelichting) en die van de moeder. — C. Van Soest, Fiscaal rechtspraakoverzicht. — Vragenrubriek. — Ontvangen boeken.

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, jaargang 1972 - nr. 1-2.

J. Gilissen, In memoriam Egied I. Strubbe. — Giuliana d'Amelio, Il Dictionarium iuris di Jacques de Revigny. — Ph. Godding, Le droit des gens mariés à Nivelles (14e à 15e siècles). — J. H. van Meurs, De rangorde van de erfenamen bij versterf in het oude Drentse recht tot het Landrecht van 1614. — A. Joris, Notes sur la pénétration du droit savant au pays de Liège (XII-XV siècles). — J. de Geyter, Romeinse rechtsterminologie in de Merovingische tijd. — Cessio : receptie of nieuw begrip ? — H. Soloveitchik, A note on the Penetration of Roman Law in Provence. — Andreas Wacke, Zur causa der Stipulation. — Reuven Yaron, A New Nestorian Source. — Comptes rendus. — Chronique. — Ouvrages reçus.

Bestuurswetenschappen, jaargang 1972 - nr. 3.

Administratieve dagen 1972. — De rechts- en belangenbescherming van de burger in de samenleving van burger en bestuur. Preadvies van mr. C. de Gooijer. — Burger en bestuur ; Preadvies van prof. dr. L.P. Suetens. — Buitenlandse kroniek. — Boekbespreking.

De Gerechtsdeurwaarder, jaargang 1972 - nr. 6.

H. Raap, Prof. Steenkamp en afschaffing diensten ter zitting. — Mr. Dr. M. Teekens, J. van der Heide, Th. van 't Hoen, Nota van de vereniging van Gerechtsdeurwaarders inzake mogelijke verbeteringen in het functioneren van de Rechterlijke macht en de rechtspleging. — Mr. Dr. M. Teekens, Ambtelijke toezicht bij Openbare verkopen. — J. van der Heide, Selectie voor deurwaarder in nieuwe banen. — C. Nieuwenhuis, Ombudsman ? — P.A. Neve, Uit het staatsblad.